

ZUBOR

GLASILO HRVATSKOG DRUŠTVA ZA ZAŠТИTU VODA I MORA

Cijena 500 HRD

Listopad 1992

Godina I

Broj 2

Kopački rit

*ŽUBOR – glasilo HDZVM
godište 1, broj 2, listopad 1992. godine*

Nakladnik:

*Hrvatsko društvo za zaštitu voda i mora,
Predsjednik: prof. dr. Božidar Stilinović
41000 Zagreb, Avenija Vukovar 220,
telefon 041 / 610 – 522, fax 041 / 519 – 675*

*Glavni i odgovorni urednik:
mr. Željko Makvić, dipl.ing.grad.*

"Žubor" se tiska triput godišnje

*Naklada ovoga broja: 700 primjeraka
(članovi HDZVM dobivaju glasilo besplatno)
Godišnja pretplata za 1992. godinu iznosi 500
HRD (za inozemstvo 1000 HRD ili 10 DEM)
Organizacija: PRESS – TRADE, 41000 Zagreb,*

Vlaška 72 c, telefon/fax 041 / 413 – 383

Fotografija na prvoj stranici posredstvom RPA

Tisk: Copy centar, Zagreb, Cvjetna cesta 15

DTP : »T.E.A.M.« Zagreb, Svetice 22

**ZAHVALJUJEMO ZAVODU ZA ZAŠTITU
PRIRODE PRI MINISTARSTVU**

**GRADITELJSTVA I ZASTITE OKOLISA
NA USTUPLJENIM FOTOGRAFIJAMA**

U OVOME BROJU MOŽETE PROČITATI:

I STRUČNE TEME	5
Teroristi ugrožavaju Plitvička jezera	
Komisija UNESCO-a na Plitvicama	
Kopački rit umire	
20 godina rezolucije o zaštiti sredine u RH	
Nacionalni izvještaj o okolišu i razvitku	
UNCED '92	
Konvencija o prekograničnim vodenim tokovima	
Kontrola otpadnih voda	
Integralni razvoj komunalnih djelatnosti	
Medunarodna konferencija o Dravi	
II IZ RADA DRUŠTVA	32
Dan Društva	
Sve o Skupštini	
Statut HDZVM	
Vrhovništvo HDZVM	
Savez stručnih društava o vodama	
III PRENOSIMO	44
Drugi o nama	
Četiri važne vijesti	
Casopis EWPC	
IV NAJAVLJUJEMO	47
Kalendar tromjesečja	
Savjetovanje u Opatiji	
V VARIA & PERSONALIA	49
Pisma čitalaca	
Dežurni telefon	
Članarina & pretplata	

UVODNO SLOVO

Evo i jesenskog ŽUBORA! Ovaj se broj po mnogočemu razlikuje od prvog.

U proljeće smo pisali s puno osjećaja o svakodnevnim ratnim razaranjima, strahovali za svaki kutak Domovine. Posvetili smo "Žubor" tadašnjoj ratnoj stvarnosti, prikazali trenutne probleme zaštite voda koji su nas zaokupljali. Sa stupaca našeg glasila izvirala je i neizvjesnost opstanka i mesta našeg Društva u sustavu vodoprivrede i općenito zaštite okoliša.

Samo nakon nekoliko mjeseci mnogo toga se izmijenilo nabolje. Politička i vojna situacija u Lijepoj našoj ulijeva nam nadu. Postupno se rješavaju ili barem umanjuju neki problemi zaštite voda začeli u ratu.

Posebno možemo biti zadovoljni radom našega Društva. Održali smo skupštinu, izabrali novo vrhovništvo i krenuli sustavnim radom. Ljetne doba iskoristili smo za niz sastanaka vrhovništva HDZVM te za rješavanje upravnih, statusnih i organizacionih obveza i problema Društva i glasnika.

Naše ideje i planovi našli su na razumijevanje rukovodstva Uprave za vodoprivredu i JVP "Hrvatska vodoprivreda" što je potvrđeno i na posebnom sastanku sa gospodom Šircem i Šurlanom sredinom srpnja.

Za jesen smo predviđjeli niz akcija za naše članove. Bit će predavanja, rasprava, stručnih izleta i putovanja te poneko iznenadenje. O svemu tome detaljnije možete čitati i na stranicama ovoga "Žubora" (pogledajte kalendar), te u posebnim obavijestima koje ćemo povremeno slati članstvu. Pozivamo vas da nam se što češće i brojnije priključite! Povedite i kolege koji dosad nisu pratili rad HDZVM.

Vratimo se drugome broju "Žubora".

Stručne teme započinjemo s dva prikaza o Plitvičkim jezerima i Kopačkom ritu danas, čime ustvari nastavljamo osnovnu temu prošloga broja. Ovi tekstovi dijelovi su šreg i detaljnijeg stručnog prikaza o zaštiti voda u ratnim uvjetima što ga naše Društvo priprema za EWPC, časopis Europskog udruženja za zaštitu voda.

U nastavku želimo informirati (a i podsjetiti na najvažnije dogadaje iz prošlosti) o aktivnostima oko utvrđivanja strategijskih opredjeljenja i dokumenata o zaštiti okoliša, posebno voda. Na tom planu ovog se ljeta dogodilo mnogo toga i u svijetu i kod nas.

U drugom dijelu glasnika možete pročitati informacije iz rada HDZVM tijekom ljeta. Posebno skrećemo pažnju na Statut Društva i kalendar dogadaja što će ih Društvo organizirati u posljednjem tromjesječju ove godine.

Jesen je vrijeme kada se rješava pretplata na strane stručne časopise. U želji da pomognemo čitateljstvu, a znajući za sve neprilike sa dosadašnjim glavnim uvoznicima, razgovarali smo s privatnim poduzećem "Algoritam" i direktorom gosp. Nevenom Antičevićem, koji sve uspješnije zauzimaju vodeću ulogu u nabavi i uvozu stranih stručnih i znanstvenih knjiga i časopisa na hrvatsko tržište. Stručni katalozi nekih svjetskih izdavača mogu se dobiti na uvid i kod tajnika HDZVM.

Svesni smo niza dilema vezanih uz zaštitu voda danas, od kojih navodimo samo osnovne:

- problem zaštite voda u poratnoj obnovi Hrvatske s posebnim naglaskom na novu zakonsku regulativu koja dijelu Hrvatske omogućuje brži put izgradnje.
- položaj zaštite voda u organizaciji republičke uprave
- financiranje programa za zaštite voda u vrijeme opće oskudice sredstava

O ovim i ostalim problemima zaštite voda pokušat ćemo najeseni organizirati rasprave, iznaći rješenja od općeg interesa ili intervenirati ako treba (npr. zagadenja prilikom izgradnje izbjegličkih naselja).

I na kraju ovog uvodnog slova tri važne napomene:

ZAŠTITA MORA jedno je od temeljnih opredjeljenja našeg Društva, bila je to i prije formalnog unošenja u ime HDZVM, a bit će i u budućnosti. More zavreduje i znatno više prostora na stranicama "Žubora". No bez pomoći kolega koji se stalno bave zaštitom mora, posebno iz Splita, Rijeke i Rovinja, bit će teško povesti i provesti bilo kakve akcije našeg Društva vezane uz more. Bilo bi krajnje neprimjereno da se "žabarski" dio vrhovništva upušta u poslove ili napisе koji su svakodnevnicа kolegama sa obala najljepšeg mora na svijetu i okolicu... Prema tome, lipi naši kolege, očekujemo vaše napisе i inicijative. U želji da probleme zaštite mora i kolege koji se time bave, što prije uvedemo u rad HDZVM održat ćemo i slijedeći sastanak vrhovništva u Rijeci, 15. listopada.

HRVATSKE VODE novi je znanstveno-stručni časopis koji pokreće Inicijativni odbor za osnivanje Saveza Hrvatskih društava o vodama (SHDV) i JVP "Hrvatska vodoprivreda". Prvi broj trebao bi izaći iz tiska krajem godine s nizom članaka i prikaza vrhunskih hrvatskih znanstvenika i stručnjaka. Predviđa se i primjerena luksuzna oprema časopisa. Naše Društvo, kao trenutačno najbolje organizirano stručno društvo za vode u Hrvatskoj, pomoći će najviše što može prilikom organizacije Saveza i izdavanja "Hrvatskih voda". Pozivamo naše čitateljstvo da se pretplati na ovo novo i izuzetno korisno izdanje koje ne bi smio propustiti nitko koga na bilo koji način zanimaju vode. Posebno pozivamo kolege da nam pošalju znanstvene ili stručne priloge za novi časopis.

ZAGREBAČKI UREĐAJ ZA PROČIŠĆAVANJE OTPADNIH VODA bio je najavljen tema drugog broja "Žubora". Ispričavamo se što je nismo uspjeli ostvariti ali malo vremena i ljetnji odmori nisu nam omogućili da je sagledamo i prikažemo cijelovito, kako smo to željeli. U suradnji s Upravom za vodoprivredu i JVP "Hrvatska vodoprivreda" pripremamo detaljan prikaz tema i dilema iz prošlosti, sadašnjosti i budućnosti vezanih uz izgradnju najvećeg uredaja u Hrvatskoj. Nadamo se da ćemo do svršetka godine organizirati cijelovitu prezentaciju sa javnom tribinom, izložbom i posebnim brojem "Žubora".

Vaš urednik mr. Željko Makvić

PS. Nikako ne možemo biti zadovoljni reakcijama čitateljstva na prvi broj "Žubora". Tih reakcija, naime, gotovo uopće nije bilo. Bez odziva na poziv za suradnju, bez glasova za top-listu, s jednim odgovorom na nagradni natječaj... Tješi nas da su bili ljetnji odmori ili da nam možda niste ni vjerovali da ćemo još kojiput izaći. Ubuduće molim da oslobođite urednika one grozne neizvjesnosti kada ne zna da li je to što radi zanimljivo čitateljstvu ili nije, te da nam se javljate barem telefonom kada mislite da imate što reći vezano uz zaštitu voda ili "Žubora".

ČLANARINA

Samo je stotinjak članova ispunilo svoju jedinu obvezu prema HDZVM i uplatilo minimalnih 500,- HRD članarine za 1992. godinu. Vama je taj iznos minimalan a nama može njihov zbroj značiti mnogo. Samo ovaj primjerak glasnika košta više nego vaša članarina za cijelu godinu. Zato molimo da što prije platite članarinu i tako nam pomognete! Ubuduće ćemo glasnik i ostalu pošto moći slati samo našim članovima!

NISMO JEDINI "ŽUBOR"

Birajući ime našemu glasniku vjerovali smo da će biti jedinstveno u Hrvatskoj. No ubrzo smo saznali za dva iznenadenja: "Žubor" je i ime soda vode koje proizvodi privatno poduzeće gospodina Nosala, inače našeg kolege diplomiranog inženjera građevinarstva. Iako smo dobili obećanje, na Dan Društva nije stigla niti jedna boca "Žubora" što je trebalo biti posebno iznenadenje za prisutne. "Žubor" je, prema usmenim informacijama, i list učenika Osnovne škole iz Novske. Ovu vijest nažalost nismo uspjeli provjeriti.

NASTAVLJAMO TEMU PRVOGA BROJA

Podsjećamo vas da je glavna tema prvog broja "Žubora" bila vezana uz ratne i poratne probleme zaštite voda. Nastavljujući ovu temu donosimo dva izuzetno zanimljiva prikaza Plitvičkih jezera i Kopačkog rita iz pera naših vrsnih poznavalaca prilika u ovim svjetski poznatim i zaštićenim prirodnim vrijednostima.

Vezano uz ovu temu i prikaze želimo čitateljstvo upoznati i s akcijom koja je upravo u tijeku u HDZVM. Naše Društvo priprema članak namijenjen javnosti Europe i svijeta a koji će biti objavljen u EWPC, časopisu Europskog udruženja za zaštitu voda. Podatrt ćemo detaljan prikaz ratnih razaranja i šteta u oblasti vodoprivrede u domovinskom ratu, te probleme zaštite voda vezane uz neprijateljske aktivnosti.

Želja nam je da u stručnom i političkom smislu prikažemo Evropi istinu o ovom strašnom ratu, barem u dijelu za koji smo stručni, a odnosi se na

vodoprivredu i zaštitu voda. Smatramo svojom domoljubnom dužnošću da kolegama u svijetu podastremo podatke i činjenice o grozotama koje nam čini neprijatelj, te tako dopunimo šture stručne informacije koje odlaze van Hrvatske.

Okosnicu teksta koji pripremamo čine podaci iz izvještaja o štetama koji je sačinjen u JVP "Hrvatska vodoprivreda" i u Upravi za vodoprivredu. Uz to smo pozvali smo i naše vrhunske znanstvenike i stručnjake da svojim napisima upotpune tekst sa, za Europljane, najpoznatijim i najzanimljivijim temama, kao što su Plitvička jezera, Kopački rit, Peruča, Zadar sa zaledem itd..

Članak će biti dopunjeno vrhunskim fotografijama, od kojih će jedna, nadamo se, izaći i na naslovnoj stranici EWPC.

Nositelj i koordinator ovog opsežnog posla za HDZVM je dipl. ing. Ljudevit Tropan.

Agresorske horde devastiraju Plitvice travnja '91. – snimio J. Bistrović

NACIONALNI PARK PLITVIČKA JEZERA PREPUŠTEN NA MILOST I NEMILOST TERORISTIMA

Od 1. travnja 1991. godine Nacionalni park Plitvička jezera, dio Svjetske kulturne i prirodne baštine UNESCO, nalazi se pod okupacijom, nasilno otrgnut iz Republike Hrvatske, a njegovim područjem gospodare paravojne i terorističke postrojbe srpskih odmetnika. U Parku više ne važe strogi zakoni koji su osiguravali očuvanje prirode i razvoj ovog jedinstvenog dijela prirode, na Plitvičkim jezerima caruje danas terorizam spram prirode i čovjeka.

Glavni fenomen Plitvičkih jezera, zbog čega je ovo područje i poznato u svijetu, je stvaranje sedre ili travertina kroz prirodne procese taloženja kalcijeva ili magnezijeva karbonata kojima su bogate voda Jezera. Tako se kroz stoljeća na Jezerima stalno radaju prekrasne prirodne pojave, kao što su podvodni pragovi, kaskade, manji i veći slapovi i spilje, a izgled jezera se iz godine u godinu mijenja. Sve te pojave nastale taloženjem Ca i Mg-karbonata, kod čega veliku ulogu imaju živi vodenici organizmi, posebno alge i mahovine, zovemo zbog toga i biogenim tvorevinama, a one imaju rođenje, mladost, starost i smrt. Spomenimo samo da su istraživanja dokazala da koncentracija organske tvari u vodi ima važnu ulogu kod ovih procesa stvaranja sedrenih tvorevina i da njezino povećanje može zakočiti procese sedrenja. Jasno je da u tom slučaju područje Plitvičkih jezera gubi svoju osnovnu atrakciju. Do povećanja koncentracija organskih tvari u vodi doći će brzo kroz djelovanje čovjeka bez edukacije i razvojne okolišne svijesti, kao što je to danas slučaj s ljudima koji su okupirali područje Parka, a vode i šume ne podliježu nikakvoj kontroli gotovo dvije godine.

Od šturih obavijesti koje procure preko povjerljivih veza s one strane okupiranog Parka, prvenstveno se čuje o bespravnoj i nekontroliranoj sjeći stoljetnih, gustih šuma, čak i u Čorkovoj uvali, gdje postoji jedna od posljednjih prašuma Europe. Sjeća šume, posebno u zoni temeljnog fenomena (sedrenje) dovodi sigurno do ogoljavanja tala, koja onda bivaju prepuštena razornim procesima erozije, tj. trošenja nezaštićene zemaljske kore djelovanjem kiše, bujica, leda i vjetra. Iz erodiranih tala ispiru se u jezera povećane koncentracije fosfora, dušika i kalija,

što uzrokuje razvoj algi i drugih biljaka, dakle povećava se koncentracija organske tvari, što dovodi polakše ili brže do zamućenja vode, smanjenja prozirnosti, prestanka sedrenja, zaraščavanja obala uz obilan razvoj obalne vegetacije trske i rogoza, te na kraju, jezera propadaju i pretvaraju se u močvare.

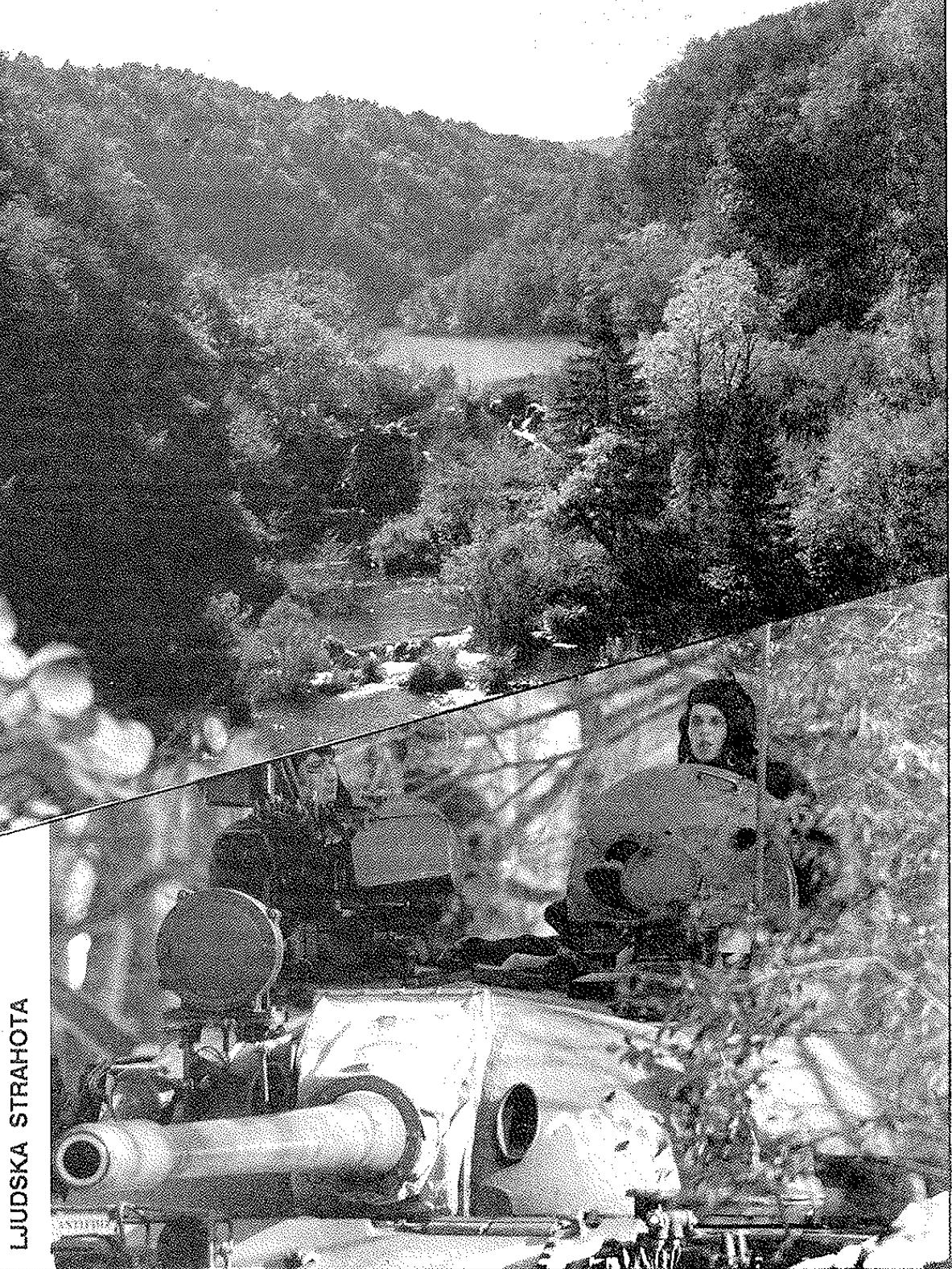
Što se tiče bespravne sjeće, opravdan je strah da će dolaskom zime, današnji stanovnici Plitvičkih jezera, bez odgovarajuće mehanizacije i naftne, biti prisiljeni sjeći šume u blizini naselja, dakle u zoni temeljnog fenomena, što bi bilo vrlo nepovoljno za održanje kvalitete vode jezera.

Od drugih opasnosti za vode Plitvičkih jezera treba istaći naselje Plitvički Ljeskovac koje leži uz tok Bijele rijeke, opskrbne vode prvog velikog Proščanskog jezera. Ovo staro naselje sa srpskim stanovništvom nema riješenu kanalizaciju, tako da Bijela rijeka prima dio otpadnih voda tih domaćinstava u kojima se ljudi bave i poljoprivredom i stočarstvom. Otpadne vode koje iz područja Plitvičkog Ljeskovača dolaze u Bijelu rijeku nose pored bakterija crijevnog porijekla i povećane koncentracije fosfora i dušika, elemenata odgovornih za pojačan rast vodenih biljaka. Dosadašnja istraživanja su kroz dugi niz godina uvijek ukazivala da je problem Plitvičkog Ljeskovača goruć za egzistenciju Plitvičkih jezera, posebno gornjih.

Nije tajna da je dno Proščanskog jezera danas potpuno obrasio višom vodenom vegetacijom, kao odgovorom na priliv hranjivih elemenata što ih donosi u jezero voda Bijele rijeke. Još prije tridesetak godina dno ovog jezera bilo je poznato po svojoj bijeloj boji, bez ikakve podvodne vegetacije.

Prema najnovijim podacima, u Plitvičkom su Ljeskovcu, naselju koje bi u svakoj državi trebalo raseliti ili strogo sanirati odvod otpadnih voda, te ukinuti stočarstvo i poljoprivredu uz obale Bijele rijeke, postavljeni nedavno i temelji za pravoslavnu crkvu. To znači da sadašnja vlast na tom području uopće ne vidi što za Jezera, kao prirodnu znamenitost i turistički centar svjetskog glasa, znači održavanje ili čak proširenje naselja i fluktuacije stanovništva u Plitvičkom Ljeskovcu.

PRIRODNA LJEPOTA

LJUDSKA STRAHOTA

Nadalje, na kraju velikog jezera Kozjak, ispod hotelskih kompleksa, nalazi se krasna sedrena barijera Kozjački mostovi, preko koje se ruši u donja Jezera Milanov slap. Preko te barijere odvijao se cestovni promet na drugu lijevu obalu sve do 1979. g. kada je zabranjen svaki promet, jer je barijera napukla i pojavila se opasnost njenog pucanja. Prema primljenim informacijama, ponovno je uspostavljen cestovni promet preko Kozjačkih mostova, što prema nalazima geologa može dovesti do katastrofe u slučaju pucanja barijere koja zatvara najveće jezero Kozjak.

Što se tiče direktnih štetnih djelovanja pojedinaca na vodenim ekosistemima Jezera spomenut ćemo potvrđene vijesti o masovnom ulovu vrijedne jezerske ribe pastrve mrežama i dinamitom, kod čega posebno ovo drugo može imati negativan utjecaj i na statiku samih sedrenih tvorevina. Pored toga za očekivati je vandalsko ponašanje pojedinaca bez razvijene ekološke svijesti, posebno alohtonog stanovništva

pridošlog u ovome ratu, prema prirodnim vrijednostima ovoga kraja, počevši od pranja vozila i bacanja smeća po svim dijelovima Parka i sl.

Na kraju postoji i opravdana bojazan od odmazde terorističkih grupa u vrijeme kad se srpske paravojne formacije budu morale povući s ovog vjekovnog teritorija Hrvatske države. Ljudi zaslijepljeni mržnjom i primitivizmom bez ikakvog razmišljanja mogu učiniti i ono najgore - izazvati ekološku katastrofu velikih razmjera, te uništiti Plitvička jezera zauvijek.

Ako Plitvička jezera nestanu, neće jedno neprocjenjivo prirodno blago izgubiti samo Hrvatska, već i Europa i cijeli Svijet.

*prof. dr. Božidar Stilinović
Prirodoslovno-matematički fakultet
Sveučilišta u Zagrebu
Botanički zavod*

Posjet komisije UNESCO-a Plitvičkim jezerima

Na inicijativu Uprave Nacionalnog parka Plitvička jezera, boraviti će na okupiranom području Plitvičkih jezera od 20.-25.09.1992. tročlana stručna komisija pod okriljem organizacije UNESCO i u organizaciji UNPROFOR-a - dr. Harold Eidswick (Kanada), predstavnik IUCN (Medunarodni savez za očuvanje prirode), mr. Martin Neureither (Austrija), predstavnik Europske zajednice nacionalnih parkova i N. Ishwaran Ph.D. (Sri Lanka), stručni suradnik u Uredu ekoloških znanosti UNESCO-a u Parizu.

Ovaj prvi posjet Jezerima stručnjaka za zaštićena područja prirode i ekologiju, nakon više od 15 mjeseci potpune informativne blokade, od posebne je važnosti za Hrvatsku. Dr. Eidswick i mr. Neuereither su od prije poznavaoci i ljubitelji Plitvičkih jezera, a za nadati se da će im biti (ovaj tekst pišemo prije samog posjeta zbog rokova izlaska lista - op. ur.) od okupatorskih vlasti dopušteno razgledavanje glavnih dijelova ekosistema Parka. Na taj način će komisija moći stići opći i objektivni dojam o ekološkoj situaciji u akvatoriju i šumskim područjima Nacionalnog parka Plitvička jezera koja su pod okupacijom i bez ikakve znanstvene kontrole od travnja 1991. godine. Na osnovi njihovih saznanja i procjena sadašnjeg stanja u cijelom ekosistemu Parka, bit će organizaciji UNESCO podnesen izvještaj i prijedlozi za stručnu i financijsku pomoć, kako bi ovaj dio Hrvatske i dio svjetske kulturne i prirodne baštine bio spašen za buduća pokoljenja.

prof. dr. Božidar Stilinović

POSLJEDNJA VIJEST

Prema prvim usmenim iskazima članova Komisije po povratku u Zagreb, današnje stanje na Plitvičkim jezerima ipak je povoljnije od katastrofičnog, čega smo se pribojavali.

prof. dr. Božidar Stilinović

PRIRODNI REZERVAT KOPAČKI RIT UMIRE

U Istočnoj Hrvatskoj, u kulu što ga čine rijeke Dunav i Drava, smješto se prirodni rezervat Kopački rit. Ovo specifično močvarno područje prepuno jezeraca, kanala i s nekoliko većih jezera zauzima površinu od 6.234 ha, a odlikuje se vrlo bogatim biljnim i životinjskim svijetom. Vode rezervata su najveće prirodno mrijestilište i raspoložili mnogih vrsta riječnih riba, koje su se ovdje do Domovinskog rata nesmetano mrijestile, rasle i obogaćivale riblji fond Dunava. Osim toga, zbog velikog bogatstva ptičjih vrsta, od kojih su mnoge danas vrlo rijetke u svijetu ili su čak nestale, mnogi biolozi smatraju Kopački rit prvenstveno neprocjenjivo vrijednim ornitološkim rezervatom Europe.

U Kopačkom ritu nalazimo oko 40 tipova biljnih zajednica, vodenjara, trščaka, travnjaka i šuma u kojima se razvio i bogat životinjski svijet, te je zabilježeno oko 50 vrsta sisavaca, 270 vrsta ptica i 40 vrsta riba.

Vodostaj rijeke Dunav koja napaja Rezervat glavni je ekološki faktor o kojem ovisi opstanak svih životnih zajednica Rezervata Kopački rit. Prema istraživanjima, voda Dunava se za vrijeme zadržavanja u Rezervatu dosta pročisti kroz procese autopurifikacije i tako pročišćena vraća natrag u Dunav kod smanjenog vodostaja rijeke.

Kopački rit je, u Hrvatskoj nametnutom i prljavom ratu, već dosad pretrpio teška oštećenja. Okupator je posjekao i još uvijek siječe najkvalitetnije hrastove šume na ovome području, a drvo se odnosi u Srbiju. U Rezervatu je pored toga posjećeno drvo korišteno i za izgradnju mnogih utvrda okupatorske srpske vojske, tako da postoji velika bojazan od uništenja najvećeg dijela fonda autohtone šumske vegetacije. Ta vojska nadalje nemilosrdno uništava inače zaštićen nekad prebogati riblji fond, loveći ribu bombama i eksplozivom. S druge strane znameniti fond plemenite divljači Rezervata, kao što su jeleni, uglavnom je izlovljen radi hrane i trofea okupatorske vojske, tako da prijeti njihovo potpuno istrebljenje. Mnogo riba i životinja je također ubijeno u eksplozijama granata za vrijeme ratnih akcija, a inače je Rezervat prepun i neeksploiranih granata i mina, kako na kopnu tako i u vodi. Uništenjem mnogih vrsta životinja znatno su narušeni u Rezervatu hranid-

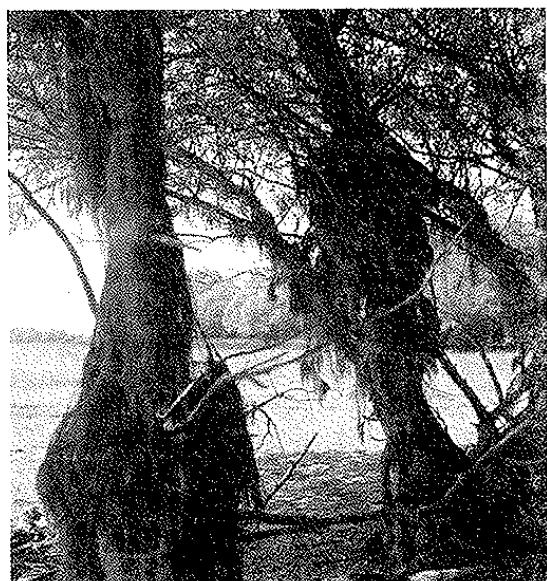
beni lanci između vode i kopna, što će imati negativan utjecaj na cijeli ekosistem u budućnosti.

Obavijesti o ekološkom stanju u Prirodnom rezervatu Kopački rit dobivaju se povremeno i uvijek su poražavajuće u usporedbi s vjerodostojnom dokumentacijom o ekološkom stanju u Rezervatu prije ratnih razaranja, koja se temelji na sistematskim ekološkim istraživanjima ekologa iz Sveučilišta u Osijeku i stručnjaka Znanstvene stanice u Bilju.

Tek u miru moći će ekolozi utvrditi pravo stanje ekosistema Rezervata i predložiti mјere njegova ekološkog ozdravljenja, jer nestanak Kopačkog rita uzrokovat će dalekosežne negativne posljedice, posebno za ornitofaunu Europe te riblji fond Dunava, a da se i ne govori o specifičnom, rijetkom području i prirodnoj znamenitosti.

U ovome času nije moguće zaštititi vrlo ugrožen hidrološki sustav Rezervata, a sigurno je da će već do danas učinjeni vandalizam okupatorske vojske imati dalekosežne negativne posljedice na ekosistem prirodnog rezervata Kopački rit.

prof. dr. Dragica Gucunski
Pedagoški fakultet Sveučilišta u Osijeku
Zavod za ekologiju

DVADESET GODINA REZOLUCIJE O ZAŠTITI ČOVJEČJE SREDINE U HRVATSKOJ

Problemi ugrožavanja okoline, a time i potreba njenog očuvanja i zaštite pojavili su se šezdesetih godina, a na njih su ukazali poznati američki stručnjaci Rachela Carson, Barry Komoner, Barbara Word, Rene Dubois, Eugene Odum, Folk, Feler i dr.

Utjecaj ovih autora prenio se kasnije i u Europu i na druge kontinente. U Europi je najveći odjek imala knjiga "Granice rasta", poseban izvještaj članova tzv. "Rimskog kluba".

Ujedinjeni narodi poduzimaju prve korake u razmatranju problema okoline 1962. godine, kada UNESCO donosi "Rezoluciju o zaštiti ljestvica i karaktera pejzaža i predjela".

Europska konferencija u Strasbourg, 1970. godine, donosi "Deklaraciju o uredenju prirodne okoline u Europi", gdje se već uočava da se ne radi samo o pitanju ljestvica pejzaža već o daleko širem problemu.

Prekretnicu i shvaćanje problema okoline svakako predstavlja Stockholmska konferencija iz 1972. godine, na kojoj su UN proklamirali zajednička načela kojima se narodi svijeta trebaju rukovoditi u očuvanju i poboljšanju čovjekova prirodnog okoliša.

Na toj konferenciji je prvi put istaknuto, po mišljenju autora ovih redaka, i vrlo bitno načelo da je "racionalno planiranje bitan instrument za uskladivanje sukoba između potrebe razvoja i potrebe zaštite i poboljšanja okoline".

Nakon Stockholmske konferencije cijeli je svijet, manje ili više, prihvatio činjenicu da "ugrožavanje čovjekove okoline predstavlja vrlo ozbiljan problem koji treba što hitnije početi rješavati."

Ovaj kratki podsjetnik na početku "brige" o zaštiti okoline u svjetskim razmjerima imao je za cilj da se usporedi s počecima takve brige u Republici Hrvatskoj.

Hrvatska je donijela, tada u sastavu Jugoslavije, zahvaljujući činjenici da su mnogi njeni stručnjaci radili van matice zemlje, pa i kao eksperti Ujedinjenih naroda u pripremi same Stockholmske konferencije, kao prva od zemalja na ovim prostorima, svoju saborskiju "Rezoluciju

o zaštiti čovjekove okoline ("Narodne novine" br. 27/72). i to baš u vrijeme održavanja Stockholmske konferencije. Rezolucija je cijelovito obuhvatila sve vidove ugrožavanja okoline i utvrdila osnovna načela očuvanja i zaštite ugroženih dijelova, te neposredne zadatke svih sudionika u prostoru.

Autor ovih redaka ima posebno zadovoljstvo što je i osobno sudjelovao u timu stručnjaka koji su pripremili ovu rezoluciju.

Problemi zaštite čovjekove okoline tada su bili u nadležnosti Republičkog sekretarijata za urbanizam, građevinarstvo, stambene i komunalne poslove, pa je to uvjetovalo i činjenicu da je koordinacija tih aktivnosti vršena u tom republičkom organu, što ni u kom slučaju ne umanjuje značaj drugih parcijskih aktivnosti ostalih republičkih organa (posebno za vodoprivredu u domeni zaštite voda), što je predmet razmatranja izvan ovoga članka.

Prvi konkretni stavovi u smislu utvrđivanja stanja okoline i njene zaštite u Hrvatskoj, utvrđeni su u Prostornom planu Hrvatske koji je prihvaćen u Saboru 1974. godine. On se djelomice zasnivao i na ranije izrađenim regionalnim planovima razvoja i prostornog uredenja južnog i gornjeg Jadrana, koji su rađeni pod okriljem UN (United Nation Development Program - UNDP i to od 1966-1972).

Prvi ozbiljniji projekt zaštite okoline rađen je od 1972. godine, za područje Jadrana, pod nazivom "Jadran III", također pod okriljem UN. To je praktično jedan od prvih, ako ne i prvi, tako velikih projekata zaštite okoline u svjetskim razmjerima, koji je kasnije i po svojoj metodi rada i rezultatima poslužio kao "pilot projekt" drugim sličnim projektima na Mediteranu pa i šire.

Međunarodna suradnja Hrvatske se nakon toga znatno razvija, naročito na temelju Barcelonske konvencije o zaštiti Mediterana, u okviru Mediteranskog akcijskog plana (UNEP-MAP), te u okviru UNESCO-a, Svjetskog fonda za prirodu, OECD-a, EZ - Evropske agencije za zaštitu okoliša i dr.

Od 1973. godine pitanje zaštite okoline u Hrvatskoj regulirano je Zakonom o prostornom

pianiranju i uređenju gradevinskog zemljišta, kada je uvedena obveza izrade općinskih prostornih planova za sve općine u Hrvatskoj, a u okviru izrade tih planova obvezna je i zaštita čovjekove okoline.

(Istovremeno, pojedini segmenti okoline parcialno su regulirani i drugim zakonima.)

Međutim, sve do 1980. godine pitanja zaštite okoline unatoč zakonskoj obvezi samo su se sporadično spominjala i obradivala u raznim planovima i drugim dokumentima, ali bez vidljivijeg rezultata u praktičnoj primjeni, iako je i Ustav SR Hrvatske iz 1974. godine "pravo na zdravu životnu okolinu" uveo kao ustavno pravo svakog čovjeka.

1980. godine, donošenjem novog "(Zakona o prostornom planiranju i uređivanju prostora)" (NN 54/80), pitanje zaštite okoline ugrađeno je znatno konkretnije i sveobuhvatnije, a uvodi se i novi pojam – "granice dopustivosti ugrožavanja čovjekove okoline", pa je obveza svakog općinskog prostornog plana, utvrđivanje tih granica i provjera svake komponente prostora (vode, tla, zraka i dr) i s aspekta zaštite okoline. Uvedena je po prvi put i obveza izrade "Studije o utjecaju na okolinu" za sve objekte koji mogu narušiti okolinu. Kasnije je donošenjem posebnog Pravilnika o izradi Studije (1984. god) uvedena u značajnoj mjeri ta obveza i u praksi. Tako je do danas izrađeno u Hrvatskoj više od 200 različitih studija za veće, ali i za manje objekte. (O tome će detaljnije biti riječi u idućim brojevima Žubora).

Hrvatska je u stručnom pogledu oduvijek bila usmjerena prema zapadnim zemljama pa se to odnosi na područje zaštite okoline.

Uz već spomenute projekte vezane uz Jadransko područje u suradnji s Ujedinjenim narodima, Hrvatska je suradivala i s evropskim zemljama, posebice susjednim: Italijom, Slovenijom, Austrijom, Njemačkom, Madarskom, i to u okviru Radne zajednice Alpe - Jadran, u okviru tadašnjih jugoslavensko - madarskih komisija za prostorno planiranje i za vodoprivredu, ali i u nizu bilateralnih projekata.

Suradnja u okviru Radne zajednice Alpe - Jadran započela je 1979. godine (iako je suradnje bilo i ranije ali u okviru samo 4 regije – Hrvatska, Slovenija, Koruška i Furlanija – Julska krajina – KVADRIGON) osnivanjem "Komisije za prostorno uređenje i zaštitu čovjekove okoline" – tzv. Komisija 1.

Suradnja se odvijala kontinuirano, a poseban značaj u prvoj fazi dan je upravo pitanju vode, kao osnovnog preduvjeta života na Zemlji. Tako je 1983. godine dovršen i "Zajednički Izvještaj o zaštiti čovjekove okoline u 10 poglavljia:

- Načela politike zaštite okoline,
- Prostorno uređenje kao ekološka preventiva,
- Zaštita prirode,
- Zaštita tla,
- Zaštita voda,
- Postupanje s otpadnim tvarima,
- Zaštita zraka od zagadivanja,
- Zaštita od buke,
- Zaštita od zračenja,
- Higijena okoline.

Nakon nekoliko godina rada u okviru Komisije 1, Radna zajednica Širila je svoju suradnju kroz niz drugih komisija i potkomisija da bi danas ta suradnja postigla zavidnu razinu na svim područjima ljudskog djelovanja.

Od 1984. godine pitanje zaštite okoline postaje i predmet redovitih godišnjih izvještaja za Sabor (tzv. EKO-BLOK), a 1987. godine izrađen je i prvi cjeloviti Izvještaj o kvaliteti okoline u SR Hrvatskoj. U izvještaju su prikupljeni i objedinjeni svi dostupni pokazatelji na način koji predstavlja najsveobuhvatniju evidenciju i ocjenu stanja čovjekove okoline u Hrvatskoj.

Rat koji je nametnut Hrvatskoj zadnje dvije godine usporio je, dakako, i aktivnosti na zaštiti okoline, ali ih nije zaustavio. Neprijatelj je svojim, dotad nezamislivim ratnim djelovanjem protiv čovjeka, pretežito nezaštićenih civila, djelovao i protiv svega onoga što su priroda i čovjek stvorili, te je u znatnoj mjeri razorio i uništilo mnoge gradove i naselja, mnoge prirodne ljepote, krajolike, vodotoke i kulturne vrijednosti.

Posljedice ratnih razaranja značajna su tema i posebnog Nacionalnog Izvještaja o okolišu i razvitu kojim se Republika Hrvatska, jedna od najmladih članica Ujedinjenih naroda, uključila u Konferenciju UN o okolišu i razvitu – UNCED 92 (Rio de Janeiro).

FRANJO VANČINA, dipl.ing.arch.

NACIONALNI IZVJEŠTAJ O OKOLIŠU I RAZVITKU

Platforma za nastup delegacije Republike Hrvatske na Konferenciji UN o okolišu i razvitu UNCED 92

Na Konferenciju UN o okolišu i razvitu "UNCED 92" koja je održana u Rio De Janeiru uključila se i Republika Hrvatska, ali sada kao nova članica Ujedinjenih naroda.

U povodu toga sačinjen je i zaseban "Nacionalni izvještaj o okolišu i razvitu"/kojeg je izradilo Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uredenja i stambeno-komunalne djelatnosti RH (svibanj 1992) u suradnji s drugim ministarstvima, uključivo i Ministarstvo poljodjelstva, šumarstva i vodoprivrede/s kojim se delegacija Hrvatske aktivno uključila u rad Konferencije, a koji ujedno služi i za upoznavanje Sabora o stanju okoliša na prostoru Hrvatske.

Nacionalni izvještaj sadrži pored predgovora, sažetka, te opisa načina izrade i donošenja, i 6 osnovnih poglavlja :

– Trendovi razvita i utjecaj **Tablica 1**
na okoliš

- Gospodarska obilježja
- Stanje okoliša i glavni problemi
 - Strategija i mјere zaštite okoliša i prostora
 - Rat i okoliš
 - Očekivani rezultati Konferencije

U prvom poglavlju obrađena su temeljna obilježja prostora – prirodni sustavi (vode, more, tlo, šume, zrak), osobito vrijedna i osjetljiva prirodna područja, graditeljska baština, te obilježja ekonomskog rasta.

U okviru gospodarskog obilježja obrađeno je poljodjelstvo, ribarstvo, šumarstvo, rудarstvo i energetika, industrija, promet i turizam.

Treće poglavje čini prikaz stanja okoliša i glavnih problema, posebice stanje kvalitete vode (po vodnim područjima), mora (unos onečišćenja s kopna u more i cvjetanje mora), stanje tla, šuma, zraka, te stanje u prometu, energetici, industriji i zdravlju (posebno kvaliteti vode za piće).

sliv	vodotok	kategorija	
		stanje	propisana
1	2	3	4
Save	Sava na ulazu u Hrvatsku	III-IV	II
	Sava nizvodno od Zagreba	IV	II
	Sava nizvodno od Siska	IV	II
	Sava nizvodno od Une	III	II
	Sava nizvodno od Vrbasa	III-IV	II
	Sava nizvodno od Slavonskog Broda	III	II
	Sava nizvodno od Županje	III	II
	Mrežnica do Duge Rese	III	I
	Mrežnica nizvodno od Duge Rese	III-IV	II
	Korana uzvodno od Slunja	II-III	I
	Korana nizvodno od Slunja	III	II
	Kupa nizvodno od Karlovca	III-IV	III
	Kupa nizvodno od Petrinje	III	II
	Krapina nizvodno od Zaboka	III-IV	III
	Zelina nizvodno od Božjakovine	IV	I
	Lonja nizvodno od Vrbovca	IV	I
	Čearna nizvodno od Bjelovara	IV	II
Drave i Dunava	Ilava nizvodno od Velikih Zdanaca	IV	II
	Pakra nizvodno od Pakrac	III-IV	II
	Šumetlica nizvodno od Novе Gradiške	IV	III
	Orjava nizvodno od Požege	III-IV	II
	Bosut nizvodno od Vinkovaca	III-IV	II
	Drava na ulazu u Hrvatsku	III	I
	Drava kod Dubrave	III	II
	Drava kod Botova	III	II
	Drava kod Terezinog Polja	II	II
	Drava kod Donjeg Miholjca	II	II
	Drava prije ušća u Dunav	III	II
	Mura kod Goričana	III	II
	Dunav kod Borova	II	II

U okviru strategije i mjera zaštite okoliša i prostora data su načela strategije, pregled zakonodavstva (posebno propisi o izradi Studije o utjecaju na okoliš), zatim financiranje zaštite okoliša, programi i projekti, znanstvena istraživanja, međunarodna suradnja, nevladine organizacije, te sudjelovanje javnosti.

Posebnu vrijednost ovog Nacionalnog izvještaja predstavlja poglavlje Rat i okoliš, koje daje opširan prikaz ratnih razaranja i stradanja okoliša, štete na prirodnoj baštini, te uništavanje kulturne baštine Hrvatske.

Pri kraju Nacionalnog izvještaja dat je i pregled očekivanih rezultata Konferencije, koji ujedno čine i svojevrsnu platformu daljnog usmjerjenja zaštite okoliša u Republici Hrvatskoj.

U Nacionalnom izvještaju posebnu težinu ima problem vode. Tako se u prvom poglavlju navodi da: "usprkos oskudnosti nadzemnih vodnih potencijala u krškom dijelu, Hrvatska ima povoljne uvjete za dugoročnu zadovoljavajuću opskrbu vodom naselja i gospodarstva. Ukupne obnovljive godišnje količine vode procjenjuju se na oko 10.000 m³ vode po stanovniku."

U nastavku se, međutim, napominje da: "udio pročišćavanja otpadnih voda, neodgovarajuće odlaganje najvećeg dijela opasnog otpada i neefikasan nadzor sve više ugrožavaju kakvoću voda. Mjerenja pokazuju da je najveći dio rijeka, koje su i najznačajniji opskrbljivač pitkom vodom, znatno ispod propisane kakvoće.

Tablica 2

sliv	vodotok	kategorija	
		stanje	propisana
1	2	3	4
pri-morsko-istarski	Mirna kod Buzeta	I	II-III
	Mirna kod Porto Portona	III-IV	II
	Raša kod Podpićana	II-III	I
	Raša kod ušća	III-IV	II
	Pazinčica – ponor	IV	I
	Rječina poslije aumulacije	II	II
	Dubračina kod Crikvenice	II-III	I
	Čabranka nizvodno od Čabra	III	I
	Dobra – kod Donje Dobre	III	I
	Lika kod Bilja	II-III	I
	Lika – Budčki Most	III	II
	Gacka – Otočac	III	II
	Njivica – jezero na Kru	III	I
	Vransko jezero	II	I
	Obalno more u blizini naselja:		
	Umag, Poreč, Rovinj i Pula	III	II
	More u lukama:		
	Rovinj, Pula i Rijeka	IV	III
	Obalno more istre	II	II
	Otvoreno more	I	II
dal-matinski	Zrmanja kod Žegara	I	I
	Zrmanja kod Muškovaca	I	I
	Krka kod Knina	II	II
	Krka kod Skradinskog Buka	I	I
	Cetina kod Prančevića	I	I
	Cetina kod Zadvarja	I	I
	Ombla	II	I
	Neretva kod Mostara	II	II
	Neretva kod Metkovića	II	II
	Neretva kod Duvrata	II	II
	Neretva kod Opuzena	II	II
	Vransko jezero kod Biograd-a	II	II

Pritom nije riječ o stupnju degradacije prema kojem bi vodni resursi bili trajno izgubljeni, pa se primjerenijim gospodarenjem vodama može ostvariti njihova trajna zaštita.")

U nastavku teksta gdje se govorи o Jadranskom prostoru, kao najznačajnijem razvojnom potencijalu Hrvatske, naglašava se slijedeće:

"Kakvoća najvećeg dijela volumena morske vode (preko 95%) izuzetno je sačuvana. Ugroženi su jedino akvatorij neposredno uz veće lučke gradove.

Izuzetak u očuvanosti čini Sjeverni Jadran prosječne dubine do 20 m, gdje sve učestalije i intenzivnije manifestacije poremećaja prirodne ravnoteže ukazuju na činjenicu da je uz nastavljanje i unapređivanje višegodišnjeg praćenja stanja mora, u suradnji s Italijom i Slovenijom potrebno poduzimati i praktične sanacione zahvate.

Značajne aktivnosti razvijene u Hrvatskoj posljednjih godina, osobito u području pročišćavanja otpadnih voda na čitavom sjevernojadranskom obalnom i otočnom prostoru, nesumnjivo će poboljšati stanje priobalnog mora. Nažalost, ne može se očekivati bitniji učinak toga zahvata na ukupan sjevernojadranski akvatorij."

U poglavlju "Stanje okoliša i glavni problemi" obraden je stanje kvalitete voda po sливним područjima, s tabelarnim prikazom kategorija crnomorskog i jadranskog sliva (tablice 1 i 2), a dato je i opterećenje u ES rijeke Save po republikama, odnosno sada državama (tablica 3).

Tablica 3

Republika	Opterećenje u ES	%
1. Slovenija	5.414.000	22
2. Hrvatska	5.500.000	22
3. Bosna i Hercegovina	11.382.000	46
4. Srbija	2.486.000	10
Ukupno	27.782.000	100

U poglavlju o moru naveden je niz programa na osnovi kojih se vrše ispitivanja kvalitete voda mora, dat je detaljni prikaz stanja kvalitete, a zasebno je obraden i unos onečišćenja s kopna u more, te problem "cvjetanja mora".

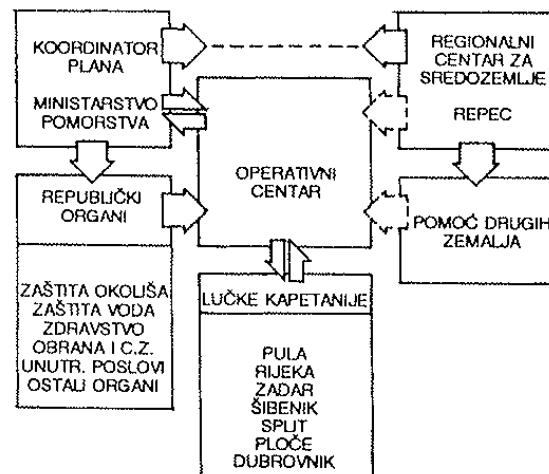
U okviru poglavlja "Strategija i mјere zaštite okoliša i prostora" daju se opća načela, te uvjeti i opći ciljevi strategije, a samo je napomenuto da se: "posebne strategije i na temelju njih akcijski programi donose za pojedine medije (zrak i atmosfera, voda, more, tlo, flora, fauna, kvaliteta života i regionalne prostorne cjeline)".

U posebnom poglavlju dat je prikaz međunarodnih projekata kao što su "Projekt zaštite Kaštelskog zaljeva", te "Projekt zaštite okoliša u Riječkom (Kvarnerskom) zaljevu u Istri", ali isključivo s organizacijskog i finansijskog aspekta.

Dat je i detaljni prikaz Informacijskog sustava, a naglašen je i problem ekoakcidenta, intervencija pri iznenadnim zagadenjima mora i opremljenosti luka uredajima za prihvat otpadnih voda s brodova.

Za slučajevne iznenadnog zagadenja mora, a u skladu s međunarodnim konvencijama, izrađen je 1989. godine "Plan intervencija" s organizacijom vodenja akcija u slučaju zagadenja.

SHEMA USTROJSTVA PROVOĐENJA PLANA

U pogledu opremljenosti luka uredajima za prihvat otpadnih voda s brodova, u izvještaju se konstatira da u prethodnom razdoblju luke nisu bile odgovarajuće opremljene potrebnim uredajima kako to predviđaju MARPOL 73/78 i Barcelonska konvencija.

Zbog takvog stanja postoji stalna opasnost da brodovi ispušte zauljene i ine otpadne vode u Jadransko more, pa je za rješavanje ovog problema nužna međunarodna pomoć.

U poglavlju "Znanstvena istraživanja" naglašeni su posebni programi istraživanja Jadranskog mora:

1. Zajednička komisija s Italijom za zaštitu od zagadivanja Jadranskog mora i obalnih područja
2. Nacionalni program praćenja zagadenja Jadranskog mora, u okviru UNEP/MAP (Mediterski akcijski plan) i MED-POL-II faza.

Program uključuje četiri vrste praćenja stanja zagadanosti Jadranskog mora:

- praćenje izvora zagadenja
- praćenje zagadenja priobalnih voda
- praćenje referentnih područja
- praćenje transporta zagadivača atmosferom.

3. Program "Istraživanje mehanizma stvaranja organskih nakupina u Sjevernom Jadranu"

Osnovni cilj ovog programa istraživanja jest uvid u mehanizam stvaranja organskih nakupina, odnosno služavih masa "cvjetanje mora" u Sjevernom Jadranu, kao i identifikacija glavnih organizama odgovornih za ovu pojavu.

U ovom programu, a na inicijativu Radne zajednice Alpe-Jadran, suradivat će Hrvatska, Italija i Slovenija.

U okviru međunarodne suradnje Hrvatska ostvaruje značajnu suradnju preko UNEP-MAP – programa, u Splitu djeluje Regionalni centar za prioritetne aktivnosti MAP (PAP/RAC) iz kojeg se koordiniraju prioritetne akcije za Mediteran i izrada pilot projekata obalnih zona Mediterana (Izmir, Kaštelanski zaljev, Rodos, sirijska obala).

Republika Hrvatska suraduje i u aktivnostima UNESCO-a, Svjetskog fonda za privredu, OECD-a, EZ – Europske agencije za zaštitu okoliša i dr.

Uz pomoć EZ stvoren je i mediteranski pilot projekt za tretman brodskih balastnih voda u luci Rijeka.

O tim i drugim aktivnostima u Nacionalnom izvještaju dat je detaljni prikaz.

Posebnu težinu u Nacionalnom izvještaju ima poglavije "Rat i okoliš".

Uz obilje podataka o ratnim razaranjima i stradanju okoliša naglašen je problem Save. U cijelorne njezinu slivu agresor je uništio, a i dalje uništava, brojne stambene i gospodarske objekte, pri čemu je velika količina kemikalija i naftnih prerađevina završila u riječnoj vodi, čime je na dulji rok ugrožena opskrba pitkom vodom brojnjog stanovništva uz tu rijeku. Osim rijeke Save, u izvještaju se navode i brojni drugi primjeri u Slavoniji (naročito Osijeku, Vukovaru i dr.), na krškom području (kod izvorišta rijeke Jadro) na obalnom području (Pula) gdje su velike količine oružja i opreme baćene u more i dr.

Nacionalni izvještaj završava prikazom očekivanih rezultata Konferencije, koji ujedno predstavljaju i svojevrsnu "platformu" daljnog djeđovanja na zaštitu okoline u Republici Hrvatskoj, pa ih dajemo u cijelini.

Očekivani rezultati Konferencije

Problemi koji danas opterećuju okoliš i problemi rezvijenosti u svijetu te njihov međusoban odnos sasvim sigurno ne mogu se riješiti jednom konferencijom. Ipak, opravdana zabrinutost za okoliš u očekivanju je značajnijih odgovora, usmjerena, ali ovom prigodom i zadatku od UNCED 92.

Očekuju se zaključci koji će biti u smjeru utvrđivanja zajedničkog puta za urgentno i djelotvorno smanjenje opterećenja okoliša. Polazeći od surove ratne stvarnosti s kojom se Hrvatska suočila u godini 1991., a čiji će tragovi još dugo vremena obilježavati njena razvojna polazišta, usmjerena i prioritete od UNCED 92 očekuje se djelotvorna, jasna i nedvosmislena međunarodna osuda svake prijetnje i agresije čiji je namjerni i promišljeni cilj razaranje prirodnih i kulturno-povjesnih dobara.

U tom smislu predlaže se:

- poticaj za donošenje međunarodne konvencije o zabrani ratnih aktivnosti koje imaju za posljedicu ekokatastrofe;
- davanja mandata UN, kojim će imati mogućnost poduzimanja učinkovitih postupaka u cilju zaštite i unapredjenja stanja okoliša koje će moći blagovremeno intervenirati u slučaju da agresor u ratne ciljeve uključi prirodnu i kulturnu baštinu (kao što je slučaj u napadu na Hrvatsku, kao i u ratu u Žaljevu).

Pred Hrvatskom stoje hitni zadaci obnove i razvoja koji se sastoje od:

- detaljne inventarizacije šteta, utvrđivanja stupnja narušenosti okoliša i stalnog praćenja dugotrajnih učinaka rata na okoliš;
- provjere postojećih i hitno osmišljavanje novih programa koji trebaju omogućiti brzu i efikansu obnovu razorenog, vraćanje i unapredivanje kvalitete života u opustošene sredine i razvitak primjeren potrebama okoliša;
- hitne izrade i provedbe planova obnove posebno vrijednih prirodnih, povijesno-kulturnih, stambenih i proizvodnih cjelina, temeljene na zaštiti prirodnih resursa.

Ove izuzetno složene i dugotrajne zadaće neće biti moguće sprovesti bez suradnje i pomoći drugih zemalja, međunarodnih organizacija i zajednica. UNCED 92 prilika je za upućivanje poziva za podržavanje i neposredno sudjelovanje u obnovi stradalih dobara Hrvatske.

Osobitosti svake zemlje glavno su polazište njezina mogućeg uključivanja u provedbu globalnih zadaća koje bi morale biti rezultat zajedničkog dogovora. Ako je svjetski okoliš u opasnosti, tada nema vremena za čekanje najsporijih.

Treba težiti da se kriteriji ne prilagođavaju najsporijem u koloni, već da mu brži pomognu da se osnaži kako bi i on postao brži.

Razvijanje zemlje, koje su prema svim specifičnim pokazateljima najviše pridonijele postojećem stanju, osobito glede globalnih poremećaja, moraju snositi i glavni teret poboljšanja okoliša. S opravdanjem se traži da se obuzda prekomjerno iskorištavanje prirodnih izvora, ali i da se istodobno omogući brži i kvalitetniji razvitak manje razvijenih zemalja.

Stoga se od UNCED 92 očekuje:

- nov značajan poticaj i odrednice na općem planu usuglašavanja potreba razvitaka s potrebama okoliša kao polazištem za definiranje nacionalnih strategija zaštite okoliša;
- rigoroznije određenje pojedinačne odgovornosti članica međunarodne zajednice u odnosu na globalno stanje okoliša i u odnosu na utjecaj na okoliš drugih zemalja uz institucionaliziranje odgovarajućeg djelovanja i arbitraže;
- osnutak globalnog i regionalnih informacijskih sustava za okoliš;
- osnutak fonda za povoljne finansijske aranžmane i intervencije za zaštitu okoliša (uz mogućnost otpisa dogova u korist provedbe programa zaštite okoliša);
- međunarodna stručna i materijalna podrška zaštiti i očuvanju staništa rijetkih prirodnih vrsta regionalnog i globalnog značaja, kako ne bi doživjele prenamjenu zbog interesa lokalanog razvitka;
- povećanje pomoći u zaštiti subregionalnih mora koja su u opasnosti. Predlaže se da se pokrene pilot projekt "Zaštita okoliša i razvoj Jadrana". Jadransko more s visokom stupnjem prirodne očuvanosti i istodobno najugroženiji dio Mediterana izuzetno je pogodno za budući razvitak.

Ocjenjuje se da bi se projekt morao bez poteškoća organizirati pomoći UNEP-a I UNDP-a budući da već postoji kvalitetna struktura MAP-a i izraženo zanimanje kako Hrvatske tako i Italije i Slovenije.

Franjo Vančina, dipl.ing. arh.

KONFERENCIJA UJEDINJENIH NARODA O OKOLIŠU I RAZVITKU UNCED 92.

U Rio de Janeiru, Brazil, od 3. do 14. lipnja 1992. godine održana je Konferencija Ujedinjenih naroda o okolišu i razvitu - UNCED 92.

Dvadeset godina nakon poznate Stockholmske konferencije o okolišu, koja je prvi put upozorila međunarodnu javnost na ogromne ekološke i razvojne probleme i opasnosti koje prijete Zemlji, UNCED 92. bio je provjera što se uistinu učinilo na zaštiti okoliša i iznalaženje puta za ulazak u 21. stoljeće u kojem treba omogućiti siguran razvitak.

Kako se u međuvremenu stanje nije suštinski poboljšalo, a još više su se zaoštrili problemi na relaciji razvijene zemlje - zemlje u razvoju, Konferencija u Rio de Janeiru imala je ozbiljnu zadaću da politički, gospodarski i ekološki utvrdi buduće obveze međunarodne zajednice.

Konferencija je predstavljala svojevrstan svjetski politički i medijski dogadjaj koji je okupio sve zemlje članice UN, preko 130 šefova država ili vlada, nekoliko tisuća znanstvenika, nevladinih organizacija i novinara koji se bave problemima okoliša. Svijet je velikom pozornošću očekivao rezultate skupa.

Iako nije sudjelovala u višegodišnjim pripremama ove Konferencije, Hrvatska je blagovremeno pripremila Nacionalni izvještaj o okolišu i razvitu i na taj način dala doprinos ocjeni stanja prijedlozima za poduzimanje neophodnih mjera djelotvornije zaštite okoliša.

Na Konferenciji u Riu sudjelovala je i delegacija Republike Hrvatske na čelu s predsjednikom Vlade, dr. Franjom Gregurićem.

Konferencija o okolišu i razvitu bila je prvi međunarodni sastanak UN na kojem je nakon primanja u članstvo UN, u punopravnom svojstvu sudjelovala delegacija Republike Hrvatske.

Hrvatska delegacija u javnim izlaganjima i u neformalnim kontaktima upoznala je sudionike Konferencije s glavnim obilježjima Republike Hrvatske i sa stanjem okoliša, uz naglašavanje naše osobitosti zbog ratnih razaranja, a osobito s namjernim uništavanjem prirodne i kulturne baštine i ekološkim posljedicama agresije.

Svečanim potpisivanjem Republika Hrvatska prihvatiла je Konvenciju o klimatskim promjenama i Konvenciju o biološkoj raznovrsnosti. Ove dvije konvencije tijekom Konferencije u Riu, svojim je potpisom prihvatiло preko 150 zemalja.

Konvencija o klimatskim promjenama prvenstveno predviđa smanjenje emisija plinova koji potiču pojavu efekta "staklenika" i plinova koji oštećuju ozonski sloj.

Glavna značajka ove konvencije je u svrhovitom gospodarenju svim energetskim resursima. Njome se potpisnici obvezuju na smanjivanje i kontinuirano kontroliranje emisija - osobito ugljičnog dioksida.

Predvideno je da se kao referentne vrijednosti za dopustive emisije uzmu one iz 1990. godine. Zemlje Srednje i Istočne Europe zahtijevale su kao referentne vrijednosti one koje su evidentirane na prelasku iz godine 1988. na 1989. Ove referentne vrijednosti odgovarale bi i Hrvatskoj, jer je u 1990., zbog niza promjena i restrikcija, gospodarstvo bilo na relativno niskoj razini, a time i niže emisije plinova.

Konvencija o biološkoj raznovrsnosti omogućuje djelotvorniju zaštitu svih prirodnih vrijednosti i opstanak raznolikih vrsta flore i faune koje su u opasnosti, odnosno koje su u izumiranju na Zemlji. Osobiti pozor posvećen je šumama jer nestaju u zabrinjavajućim veličinama.

Prema prvočitom tekstu, najrazvijenije industrijske zemlje bile bi dužne zemljama u razvoju olakšati prijenos patentnih prava, odnosno suvremene ekološki prihvatljive tehnologije, dok bi zauzvrat, Zemlje u razvoju trebale očuvati sve svoje prirodne vrste i prostore koje su razvijeni već iskoristiti ili djelom uništili.

Ovim stavovima suprostavio se dio najrazvijenijih zemalja, osobito SAD. Oni nisu potpisali konvencije jer ocjenjuju da bi to štetilo njihovom gospodarstvu, što je izazvalo osudu većine zemalja.

Rasprave su pokazale da se ne može doći do usuglašavanja pa su tijekom Konferencije dokumenti oblikovani tako da daju samo opće okvire koji će omogućiti da se približe odrede

mjere i standardi koji će se moći postupno primjenjivati.

Načelno je prihvaćeno da razvijene zemlje izdvoje 0,7% čistog dohotka po stanovniku, za finansiranje održivog razvijenja u zemljama u razvoju. Ovaj zahtjev posebno su podržale neke od razvijenih zemalja – Njemačka, Francuska, Norveška, Nizozemska i druge.

Ocijenjeno je da je UNCED 92 najveća međunarodna konferencija ikad održana i da će, bez dvojbe, imati povijesni značaj. Na završetku Konferencije delegacije su aklijacijom prihvatile glavni dokument – sporazum o okolišu i razvijeniku (Agenda 21).

Taj dokument temeljni je okvir za buduće zajedničke i usuglašene postupke neophodne za zaštitu okoliša i ostvarenje održivog razvijenika.

Sporazumom su obuhvaćena brojna područja čovjekovih aktivnosti. Dokument je podijeljen na 4 glavna odjeljka:

I Socijalne i ekonomiske veličine

U ovome odjeljku naznačeni su putevi međunarodne suradnje u pokretanju održivog razvijenika u zemljama u razvoju, borba protiv siromaštva, značajke demografskih kretanja i neophodnost promjena u načinu potrošnje dobara. Osobit značaj dan je zaštiti i unapređenju zdravlja, integraciji okoliša i razvijenika u razvojne planove, kao i unapređenju prihvatljivog razvijenika ljudskih naselja.

II Zaštita i upravljanje razvojnim resursima

U ovom odjeljku posvećen je osobit pozor zaštiti atmosfere, šuma, zemljišta, vodama i morima i upravljanju osjetljivim i krhkim eko sustavima. Obradeni su problemi i predložene glavne mјere za sprečavanje nastanka pustinja, sprečavanje suša i ostvarivanje prihvatljive poljoprivredne proizvodnje i ruralnog razvijenika. Značaj je dan i ekološki neprihvatljivom postupanju i nezakonitom prometu opasnim, krutim i tekućim otpadom, te postupanju s radioaktivnim otpadom.

III Povećanje značaja glavnih grupa

Uključivanje nevladinih organizacija (zelene inicijative, organizacije žena, djece, mladih, radnika i njihovih udruga i dr.) dobilo je u dokumen-

tim Konferencije naglašen značaj. Osobito je naglašena uloga domaćih stanovnika, njihovih zajednica i lokalne uprave. Cilj njihovog aktivnog uključivanja je ostvarivanje demokracije u donošenju odluka, ali i veća sigurnost u trajno provođenje donošenih programa održivog razvijenika.

IV Mjere primjene

Ostvarivanje održivog razvijenika zahtjeva brojne nove i dodatne mehanizme. Jedno od značajnih pitanja je pitanje finansiranja. Procijenjeno je da bi za ostvarenje predviđenih programa trebalo osigurati 125 milijardi USD godišnje. Glede toga očekuje se uspostavljanje novih i povezivanje postojećih finansijskih institucija na međunarodnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.

Potrebno je značajnije primjenjivati ekološki prihvatljive tehnologije i ostvariti njihov transfer između razvijenih i zemalja u razvoju.

Osobiti značaj dan je znanstvenom radu, obrazovanju i odgoju za potrebe ostvarivanja održivog razvijenika.

Sva obuhvaćena područja aktivnosti razradena su po temeljnim tematskim programima, procjeni ljudskog i materijalnog potencijala i procjeni troškova provođenja.

Za pojedine segmente usvojenih dokumenata donositi će se zasebni protokoli. Zaključeno je da se osformi "Komisija za održivi razvijenik" na najvišoj međunarodnoj razini koja će imati kontrolnu funkciju u provođenju i razradi dokumenata UNCED 92.

Zaštiti kvalitete i opskrbi zdravom pitkom vodom posvećen je značajni pozor u dokumentima i raspravama Konferencije u okviru prioritetsnih sektorskih područja. Naglašena je neophodnost integralnog pristupa zaštiti, korištenju i upravljanju vodnim resursima koji se svrstavaju u krucijalne preduvjete održavanja života i gospodarskih aktivnosti na Zemlji.

Organičenost prirodnih zaliha, porast gospodarskih aktivnosti i njihov utjecaj na ekosustave postali su ekstremno međuovisni, osobito u odnosu na problematiku zdrave vode. Zbog toga se ljudske aktivnosti sve češće moraju podređivati ograničenjima koja su posljedica nedovoljnih količina ili nezadovoljavajuće kvalitete vode. Ne samo površinske, već sve više i zalihe podzemnih voda, ugrožene su kemijskim tvarima iz poljoprivrede, ispuštanjem otpadnih voda iz domaćinstava i industrije, a tome treba dodati i sve značajnije

probleme zbog klimatskih promjena kao posljedice globalnog zatopljenja.

Danas visoko razvijene industrijske zemlje troše deset puta više vode od ostatka zemalja u razvoju, koje će zbog svog demografskog rasta i očekivanog razvijeta postati značajan potrošač vode. Zagadene vode danas su još uvek glavni zdravstveni problem zemalja u razvoju.

Na Konferenciji u Rio de Janeiru predloženo je da sve zemlje, usuglašeno s njihovim mogućnostima i raspoloživim resursima, a uz pomoć međunarodne suradnje – uključivo i Ujedinjene narode i druge odgovarajuće organizacije – mogu postaviti slijedeće zadaće:

Do godine 2000:

- oblikovati i odrediti ciljeve i potaknuti osiguranje sredstava za izradu akcionih programa zaštite i opskrbe vodom
- pokretnuti stvaranje odgovarajuće institucionalne strukture i zakonskih instrumenata
- uspostaviti uspješne programe korištenja postojećih voda i programe za ostvarenje održivog razvijeta u tom sektoru

Do godine 2025:

- ostvariti sve subsektorske ciljeve programa za područje voda.

Predviđaju se programi u slijedećim područjima: integralni razvijetak i upravljanje vodnim resursima, procjena zaliha voda, zaštita voda, kvalitete vode i vodnih ekosustava, opskrba zdravom pitkom vodom, voda i prihvatljivi urbani razvijetak, voda, proizvodnja hrane i ruralni razvijetak, utjecaj klimatskih promjena na vodne resurse.

Sekretarijat konferencije ocijenio je prosječne godišnje iznose koji su potrebni za ostvarenje predviđenih prioritetskih programa u razdoblju od 1993. do 2000. godine i to:

- A. Integralni razvijetak i upravljanje vodnim resursima – 115 milijuna USD
- B. Istraživanje vodnih zaliha – 335 milijuna USD, uključivo 145 milijuna od međunarodne zajednice u vidu pomoći ili koncesija.
- C. Zaštita voda, kvalitete vode i vodnih ekosustava – 1 milijarda USD, uključivo 340 milijuna USD od međunarodne zajednice u vidu pomoći ili koncesija
- D. Opskrba pitkom vodom i sanacija – 20 milijardi USD, uključivo 7,4 milijardi USD od međunarodne zajednice u vidu pomoći ili koncesija

E. Voda i prihvatljivi urbani razvijetak – 20 milijardi USD; 4,5 milijardi USD od međunarodne zajednice u vidu pomoći ili koncesija

F. Voda za održivu poljoprivrednu proizvodnju i ruralni razvijetak – 13,2 milijardi USD, uključivo 4,5 milijardi USD od međunarodne zajednice u vidu pomoći ili koncesija

G. Utjecaj klimatskih promjena na vodne resurse – 100 milijuna USD, uključivo 40 milijuna USD od međunarodne zajednice u vidu pomoći ili koncesija.

Ovi iznosi su indikativnog značenja, samo kao procjena veličina i nisu potvrđeni od vlada. Aktualne cijene i finansijske uvjete, uključivo specifične strategije i programe primjene, odrediti će vlade pojedinih zemalja.

Dokumentima usvojenim u Rio de Janeiru veliku odgovornost za stanje okoliša Zemlje preuzeli su UN, ali usvojene formule obvezuju i svaku zemlju da razradi princip UNCED 92 i da ih počne ugradjivati u vlastite razvojne dokumente.

Za pojedine segmente usvojenih dokumenata donosit će se zasebni protokoli. Zaključeno je da se na najvišoj razini osormi "Komisija za održivi razvijetak" koja će imati kontrolnu funkciju u provođenju i razradi dokumenata UNCED 92.

Načela temeljnog dokumenta (Agende 21) uvelike su sukladna Strategiji zaštite okoliša koji se priprema za Republiku Hrvatsku. U provođenju obveza i ograničenja iz Agende 21, Hrvatska ne bi trebala imati većih poteškoća. Ocjenjuje se da bi to bilo ne samo doprinos djelotvornijoj zaštiti okoliša već bi posjećilo i postupak obnove. Podrobnija razrada usvojenih doku-menata moći će se pripremiti nakon dostave završnog dokumenta koji se uskoro očekuje od UN.

Ocenjujući usvojene stavove i značaj UNCED 92, Vlada Republike Hrvatske donijela je odluku kojom se formira posebna Radna grupa koja će izraditi prijedlog provođenja dokumenata Konferencije u Rio de Janeiru.

U radnoj grupi zastupljeni su predstavnici odgovarajućih ministarstava i republičkih institucija, a za koordinaciju je zaduženo Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uredenja i stambeno-kunalne djelatnosti.

TITO KOSTY dipl. ing. arh.

*Viši savjetnik Ministarstva zaštite okoliša,
prostornog uredenja i stambeno komunalne
djelatnosti*

KONVENCIJA O ZAŠTITI I KORIŠTENJU PREKOGRAĐANIČNIH VODENIH TOKOVA I MEĐUNARODNIH JEZERA

UVOD

Konvencija o zaštiti i korištenju prekograničnih vodenih tokova i međunarodnih jezera prihvaćena je na 5. zasjedanju viših vladinih savjetnika Europske ekonomske komisije Ekonomskog i socijalnog vijeća Ujedinjenih naroda održanoj 17. i 18. ožujka 1992. u Helsinkiju. Obzirom da Republika Hrvatska još u to doba nije bila članica Ujedinjenih naroda niti je imala konzultativni status u ovoj Komisiji, njeni predstavnici nisu sudjelovali na ovom zasjedanju.

Konvencija je bila otvorena za potpisivanje u Helsinkiju 17. i 18. ožujka 1992. godine i u sjedištu UNu New Yorku do 18. rujna 1992. Članicom Konvencije mogu postati države potpisnice kao i ostale države članice Europske ekonomske komisije, države koje imaju konzultativni status u Komisiji, te regionalne ekonomske zajednice koje sačinjavaju suverene države.

Konvencija još nije stupila na snagu. Naime, Konvencijom je njeno stupanje na snagu uvjetovano polaganjem, kod depozitara, šesnaest instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja.

Depozitar Konvencije je generalni tajnik Ujedinjenih naroda.

PREDMET KONVENCIJE

Konvencija se primjenjuje na prekogranične vodene tokove, kako na nadzemne tako i na podzemne, koji prolaze ili se nalaze na granicama između dvije ili više država. U slučajevima kada vodeni tokovi teku izravno u more, odredbe ove Konvencije primjenjuju se na područje koje je omedeno ravnom linijom što spaja točke najnižeg vodostaja na ušću vodotoka u more.

Osnovni cilj Konvencije je zaštita, kontrola i smanjenje prekograničnih utjecaja. Pod prekograničnim utjecajem podrazumijeva se svaka značajnija štetna posljedica na okolini koja je rezultat promjena stanja prekograničnih voda zbog ljudskih aktivnosti.

OBVEZE UGOVORNIIH STRANA

Za potrebe ostvarivanja ciljeva Konvencije tj. za sprečavanje, kontroliranje i smanjivanje prekograničnih utjecaja predviđeno je poduzimanje općih i posebnih mjera.

Kao jedna od općih mjera utvrđena je obveza ugovornih strana da osiguraju korištenje prekograničnih voda na način koji je racionalan i ekološki prihvatljiv, vodeći pritom računa o prekograničnom karakteru tih voda. Vodeni resursi trebaju se racionalno iskorištavati kako bi mogli zadovoljiti ne samo sadašnje potrebe, nego i potrebe budućih generacija.

Mjere zaštite, kontrole i smanjenja zagadenja voda treba poduzimati na izvorima zagadenja. Međutim, poduzimanje tih mjera ne smije direktno niti indirektno rezultirati prenosom zagadenja na druge dijelove okoline, zrak, tlo, i slično. Odlaganje opasnih tvari na zemljištu dozvoljeno je samo ako je predhodnim istraživanjima dokazano da neće štetno utjecati na kvalitetu prekograničnih voda, odnosno da neće biti štetnih prekograničnih utjecaja.

Glede troškova provođenja mjera zaštite, kontrole i smanjenja zagadenja Konvencija se zalaže za princip "polluter-pays" prema kojemu te troškove trebaju snositi zagadivači. Pored mjera koje su propisane ovom Konvencijom, ona predviđa i mogućnost da ugovorne strane usvoje i primjenjuju i oštire mјere u cilju zaštite od štetnih prekograničnih utjecaja.

Posebne mјere koje predviđa Konvencija u cilju zaštite voda od zagadivanja odnose se na korištenje odgovarajuće tehnologije, izdavanje odobrenja, utvrđivanje graničnih vrijednosti i sl. Od posebnih mjeru koje su obvezne provoditi ugovorne strane predviđene su slijedeće:

- zaštitu, kontrolu i smanjenje zagadenja na njegovom izvoru treba provoditi prvenstveno uporabom tehnologija s malo ili bez otpada,

- ispuštanje otpadnih voda u prekogranične vode dozvoljeno je samo po predhodno prijavljenom odobrenju kojim su utvrđene granične vrijednosti, te uz uspostavljanje

monitoringa i kontrole ispusta. Te granične vrijednosti trebaju se temeljiti na najboljoj raspoloživoj tehnologiji za ispuštanje opasnih tvari. Bliža definicija najbolje raspoložive tehnologije (best available technology) data je u aneksu I Konvencije koji čini integralni dio Konvencije.

- smanjenje količine nitrata koji se unose u vodu korištenjem najbolje raspoložive tehnologije za industrijske i gradske izvore zagadenja, primjenom drugih mjera, te najbolje ekološke prakse za ostale izvore zagadenja, a naročito za zagadenja koja su posljedica poljoprivredne proizvodnje.

- izrada i razvoj planova aktivnosti u slučajevima zagadenja, kao i smanjenje rizika od zagađenja koji bi mogli biti posljedica akcidenta.

Konvencija predviđa obvezu ugovornih strana da za površinske vode odrede granice emisije kod ispuštanja otpadnih voda utemeljene na najboljoj raspoloživoj tehnologiji koja je primjenjiva i na individualan i na industrijski sektor koji proizvodi opasne tvari.

Daljnja obveza ugovornih strana je uspostavljanje monitoringa prekograničnih vodenih tokova kao i davanje, odnosno razmjenjivanje odgovarajućih informacija. Međutim, shodno odredbi članka 8. Konvencije, obveza razmjene informacija ne odnosi se na slučajeve kada je to potrebno radi zaštite industrijske i trgovačke tajne, uključivo intelektualno vlasništvo i nacionalnu sigurnost.

OBVEZE OBALNIH DRŽAVA UGOVORNICA

Zbog specifičnosti položaja obalnih država Konvencija predviđa posebne odredbe kojih se trebaju pridržavati te države uz već navedene opće obveze koje se odnose na sve ugovorne strane. Posebne odredbe obuhvaćaju pitanja vezana uz bilateralnu i multilateralnu suradnju, konzultacije, zajednički monitoring i analize, uobičajena istraživanja i razvoj, razmjenu informacija između susjednih država, uspostavljanje sistema za upozoravanje i javno informiranje.

Ugovorne će strane, susjedne obalne države, na principima jednakosti i reciprociteta, a u cilju uređivanja njihovih međusobnih odnosa vezanih za zaštitu, kontrolu i smanjenje prekograničnih utjecaja, zaključivati bilateralne i multilateralne ugovore, te druge sporazume, odnosno uskladivati već postojeće međunarodne ugovore.

Za provođenje aktivnosti od zajedničkog interesa, kao i za provođenje ugovornih obveza utvrđenih bilateralnim i multilateralnim sporazumima, osnovat će se zajednička tijela koja će naročito obavljati sljedeće zadatke:

- sakupljati, sredivati i obradivati podatke u cilju utvrđivanja izvora zagadenja koji mogu izazvati prekogranične utjecaje

- izraditi zajednički program monitoringa vezanog uz kvalitetu i količinu vode

- izraditi i međusobno razmijeniti popis izvora zagadenja

- utvrditi granice emisija za otpadne vode i ocijeniti učinkovitost mjera za provođenje nadzora nad poštivanjem tih granica, te kontrolne programe

- izraditi zajedničke kriterije za kvalitetu voda i predložiti odgovarajuće mjere za održavanje, a gdje je to potrebno i za unapređenje postojeće kvalitete voda

- razviti konkretni akcioni program za smanjenje opterećenja zagadenjem iz "ločastih" (grad i industrija) i raspršenih izvora (naročito iz poljoprivrede)

- utvrditi postupke za uspostavljanja sistema za upozoravanje

- razmjenjivati informacije o postojećem i planiranom korištenju voda koje može prouzrokovati prekogranične utjecaje

- unaprijediti suradnju i razmjenu informacija o najboljoj raspoloživoj tehnologiji i poticati međusobnu suradnju na znanstveno – istraživačkim programima

- sudjelovati u primjeni i provođenju međunarodnih propisa o utjecaju na okolinu prekograničnih voda

U okviru opće suradnje ili posebnih sporazuma, susjedne države će uspostaviti i provoditi zajedničke programe monitoringa prekograničnih voda, kao i njihovih prekograničnih utjecaja. Nadalje, susjedne države će se sporazumjeti o parametrima i zagadivačima čiji će se ispisuti i koncentracije u prekograničnim vodama redovito kontrolirati. Susjedne države će u pravilnim intervalima provoditi zajednička koordinirana istraživanja stanja prekograničnih voda, te efikasnosti mjera na zaštitu, kontroli i smanjenju prekograničnih utjecaja. Rezultati tih istraživanja će se javno objavljivati. Konvencija naročitu pažnju posvećuje razmjeni informacija između susjednih država i

glede toga određuje da će se, između ostalog, razmjenjivati podaci o:

- stanju prekograničnih voda s aspekta zaštite okoliša
- iskustvima postignutim u primjeni najbolje raspoložive tehnologije
- emisijama i praćenju zagadenja
- poduzetim mjerama kao i mjerama koje se planiraju poduzeti u cilju sprečavanja, kontrole i smanjenja prekograničnog zagadenja
- odobrenjima za ispuštanje otpadnih voda koja su izdala nadležna tijela.

U cilju uskičivanja graničnih vrijednosti emisije, susjedne države će razmjenjivati informacije i o njihovim nacionalnim propisima. Gledje udovoljavanja zahtjevima za davanje informacija, Konvencija postavlja opći princip da će susjedne države nastojati udovoljiti traženjima druge susjedne države i u slučajevima kada ne raspolažu traženim podacima. Međutim, u tom slučaju predviđa se mogućnost da troškove sakupljanja i procesiranja podataka snosi država koja je iste i zatražila.

Konvencija predviđa obvezu susjednih država da bez odgadanja obavijeste drugu susjednu državu o svim kritičnim situacijama koje mogu imati prekogranični utjecaj i to putem za to određenog nadležnog tijela. Za potrebe učinkovitog provodenja ove obvezе Konvencijom je predviđeno uspostavljanje, gdje je to potrebno, zajedničkog sistema za komuniciranje i upozoravanje, a koji će funkcionirati na osnovi kompatibilnosti prijenosa podataka, procedure i opreme.

Konvencija uređuje i osnovna pitanja vezana za uspostavljanje sistema medusobne pomoći u kriznim slučajevima. Postupak medusobnog promaganja utvrđuju susjedne države posebnim sporazumom koji uređuje pitanja kontrole, koordinacije i nadzora nad provodenjem pomoći, korištenja odgovarajuće opreme, olakšavanja graničnih formalnosti, te određivanja naknade za izvršene usluge.

Konvencija obvezuje susjedne države i da osiguraju informiranje javnosti, naročito o sljedećim pitanjima:

- stanje kvalitete voda
- izdate dozvole i uvjeti koji moraju biti ispunjeni prilikom ispuštanja otpadnih voda
- rezultati uzorkovanja vode i efluenata koji se provode za potrebe monitoringa, kao i rezultati

kontrole kvalitete voda i ispunjavanja uvjeta utvrđenih posebnim odobrenjima za ispuštanje otpadnih voda.

INSTITUCIONALNA PITANJA

Dio III Konvencije uređuje institucionalna pitanja. Pored odredbi koje uređuju ta pitanja ovaj dio Konvencije sadrži i završne odredbe koje uređuju pitanja članstva u Konvenciji, njene ratifikacije, stupanja na snagu i sl.

Prvi sastanak ugovornih strana Konvencije trebao bi se održati najkasnije godinu dana nakon stupanja na snagu Konvencije. Redovni sastanci ugovornih strana održavali bi se svake tri godine, a pravilima procedure koju će donijeti ugovorne strane mogu se odrediti i kraći intervali. Pored redovnih sastanaka ugovorne strane mogu održavati i izvanredne sastanke temeljem zaključaka redovnog sastanka ili na zahtjev ugovorne strane, ako ga je podržala najmanje trećina ugovornih strana. Na sastancima ugovornih strana razmatra se provođenje Konvencije, a naročito:

- pregled politike i metodološkog pristupa zaštiti i korištenju prekograničnih voda sa prijedlozima za njihovo buduće unapređenje
- razmjena informacija u svezi s iskustvima na provođenju bilateralnih i multilateralnih sporazuma o korištenju i zaštiti prekograničnih voda
- razmatranje i donošenje pravila procedure i to konsenzusom, a ne glasanjem
- razmatranje i utvrđivanje prijedloga za izmjenu Konvencije
- poduzimanje ostalih potrebnih mjera radi provođenja Konvencije.

Pravo glasa imaju sve ugovorne strane, svaka pojedan glas. Izuzetak je u slučajevima kada je ugovorna strana regionalna ekomska zajednica koja u okviru svojih ovlaštenja ima onoliko glasova koliko ima članica. Ovim se pravom može koristiti ta zajednica samo ako svoje samostalno pravo glasa ne koriste njene članice.

Poslove Sekretarijata Konvencije obavlja Europska ekomska komisija.

*Senka Andrijašević-Rac, dipl. prav.
viši savjetnik Ministarstva zaštite okoliša,
prostornog uređenja i stambeno - komunalne
djelatnosti*

KONTROLA OTPADNIH VODA

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede - Uprava za vodoprivredu i Javno vodoprivredno poduzeće "Hrvatska vodoprivreda" - Služba za zaštitu voda, organizirali su prvi stručni sastanak o unapređenju metoda i načina rada kontrole otpadnih voda. Sastanak je održan u Zagrebu, na Sljemenu, u hotelu "Tomislav", od 08. do 10. lipnja ove godine i imao je za cilj javno objavljanje Izvješća o provedenoj interkalibraciji u ovlaštenim laboratorijima, te nizom stručnih predavanja unaprijediti rad ovlaštenih laboratorija i ukazati na značaj rezultata ispitivanja otpadnih voda u vodoprivrednoj praksi.

Osim stručnih tema, sudionicima sastanka su se predstavili proizvodači laboratorijske opreme i njihovi serviseri. Od stručnih tema, koje su odreda sa zanimanjem bile prihvачene od nazočnih, navode se u redoslijedu izlaganja:

- Ispitivanje otpadnih voda u funkciji provedbe zakonskih odredbi /Ž. Ostojić/
- Preporuka za poboljšanje rezultata laboratorija /S. Čosović, B. Rasper/
- Priprema uzoraka otpadnih voda za analizu /I. Šimić/
- Bakteriološki indikatori kvalitete površinskih voda i mora /B. Stilinović/
- Metode ispitivanja funkcionalnosti voda uređaja za pročišćavanje otpadnih voda /L. Šipoš/
- Kontrola efikasnosti rada uređaja V. Gorice /B. Meštrović/
- Iskustvo s radom uzorkivača /S. Šobot/

Na kraju sastanka u organizaciji Republičkog zavoda za zaštitu zdravlja obavljena je i demonstracija uzorkivača na vodotoku (Kraljičin Zdenac) i jednom kanalu u Zaprešiću.

Izvješće o provedenoj interkalibraciji odabranih osnovnih parametara otpadne vode u ovlaštenim laboratorijima Republike Hrvatske izazvalo je najveću pažnju sudionika skupa. To je i razumljivo budući da je to prva interkalibracija provedena u svim laboratorijima koji su dobili ovlaštenje u skladu sa Zakonom o vodama i Pravilnikom o uvjetima, koje moraju ispunjavati laboratoriji koji se bave ispitivanjem kvalitete voda. Interkalibracija je provedena u organizaciji ovlaštenog referentnog laboratorija Instituta "Ruder Bošković", Centra za istraživanje mora

Zagreb, na osnovne pokazatelje: suspendirana tvar, KPK i BPKs.

Za provjeru kvalitete voda ovlaštenih laboratorija, ovlašteni referentni laboratorij je predao stabilne, koncentrirane uzorce za dva koncentracijska područja, pripremljene u Američkoj agenciji za zaštitu okoline (Environmental Protection Agency, US EPA) u Cincinnati - za provjeru točnosti mjerjenja odabranih pokazatelja u otpadnoj vodi, kao i odgovarajuća uputstva za pripremu mjernog uzorka. Iste uzorce US EPA koristi za provjeru pouzdanosti mjerjenja ovlaštenih laboratorija u SAD. Organizaciju provjere kvalitete voda ovlaštenih laboratorija obavile su dr. Biserka Raspor i dr. Zlatica Kozarac. Iz iscrpnog izvješća navode se slijedeći podaci:

- U interkalibraciji su obuhvaćeni 26 ovlaštenih laboratorija. Šest ih nije obuhvaćeno jer su trenutno na ratnom području, a jedan ne obavlja ispitivanja na pokazatelje koji su bili predmet interkalibracije. Postignuti rezultati daju se u slijedećoj tablici:

Ukupni broj ovlaštenih laboratorija po postignutim rezultatima.

	Tvar	KPK	BPKs
	mg/l	mgO ₂ /l	mgO ₂ /l
	1. 2.	1. 2.	1. 2.
Σ +	19 20	23 16	22 23
%	73 77	88 62	85 89
Σ -	7 6	3 10	4 3
%	27 23	12 38	15 11

Iz navedenih rezultata može se zaključiti da su laboratoriji postigli prosječno zadovoljavajuće rezultate, te da je namjera kojoj je cilj poboljšanje rada ovlaštenih laboratorija, postignuta. Zadatak je i obveza svih ovlaštenih laboratorija da u suradnji sa svojim korisnicima trajno rade na provjeri kvalitete svoga rada, što doprinosi razvoju i boljitu. S tim u svezi dani su i konkretni prijedlozi na sastanku. Uspješnosti sastanka posebno je doprinijela Služba za zaštitu voda Javnog vodoprivrednog poduzeća "Hrvatska vodoprivreda", izuzetnim angažiranjem gospoda Nene Hak i Edite Ostrogonac, što potvrđuje i broj sudionika kojih je bilo preko stotinu.

Željko Ostojić
viši vodoprivredni savjetnik

HIDROPROJEKT ZAGREB CONSULT

poduzeće za projektiranje d.o.o.
ZAGREB - CROATIA - DRAŠKOVIĆEVA 33.
tel. 41 54 03. fax. 27 12 63.

DUGOGODIŠNJE ISKUSTVO NA IZRADI PROJEKTNE DOKUMENTACIJE
1947 - 1990 - 1992

PROCİŠČAVANJE KOMUNALNIH OTPADNIH VODA

- izrada studija i konceptualnih rješenja
- izbor optimalne tehnologije pročiščavanja
- idejna i izvedbena tehnička dokumentacija
- izrada tendera i vođenje postupka izbora ponudača elektrostrojarske opreme
- tretman mulja u procesu pročiščavanja
 - * dehidracija
 - * stabilizacija
 - * kompostiranje
 - * spaljivanje
 - * deponiranje

VODOOPSKRBNI SISTEMI

- prijedlog tehnoloških rješenja
- modeliranje i konceptualna rješenja
- idejna i izvedbena dokumentacija vodoopskrbnih cjevovoda i objekata

INVESTITORSKI CONSULTING

- nadzor nad izgradnjom građevinskih objekata
 - * investicijski
 - * projektantski
- investicioni elaborati
- ustupanje radova
- izrada elaborata za ishodenje uvjeta uređenja prostora
- opći consulting
- ishodenje suglasnosti i građevinskih dozvoła
- ekološke studije
- izrada studija za ishodenje međunarodnih kredita (Svjetska banka i ostale finansijske institucije)
- elaborati za ishodenje vodoprivredne dozvole
- izrada pravilnika za održavanje sistema odvodnje i uređaja
- izrada operativnih planova interventnih mjera

SISTEMI ODVODNJE I KANALIZACIJE

- studije i konceptualna rješenja
- idejna i izvedbena tehnička dokumentacija
- kišna rasterećenja na sistemu
- preljevni objekti i retencioni bazeni

PREDTRETMAN INDUSTRIJSKIH OTPADNIH VODA

- izbor optimalne tehnologije predobrade otpadnih voda
- tretman tehnološkog mulja
- idejna i izvedbena tehnička dokumentacija

HRVATSKO DRUŠTVO ZA ZAŠTITU VODA I MORA
ZAGREB, AVENIJA VUKOVAR 220
tel: 610-522, fax: 519-675

UPISNICA U HDZVM

Molim da me učlanite u Hrvatsko društvo za zaštitu voda i mora.

Ime i prezime	<input type="text"/>	
Mjesto rođenja	<input type="text"/>	JMBG <input type="text"/>
Titula, specijalnost	<input type="text"/>	
Zaposlenje – tvrtka	<input type="text"/>	
adresa	<input type="text"/>	
telefon	<input type="text"/>	fax <input type="text"/>
Kućna adresa	<input type="text"/>	
telefon	<input type="text"/>	fax <input type="text"/>

Molim da mi poštu HDZVM šaljete na adresu:

zaposlenje dom

Posebno sam zainteresiran/a za aktivnosti u HDZVM: _____

glasnik / tema _____

sekcija / aktiv _____

predavanja / prikazi / rasprave _____

ostalo _____

Članarinu za 1992. godinu u iznosu od 500 HRD, u što je uključena i preplata na "ŽUBOR", uplatiti će osobno u HDZVM ili na račun broj **30101 – 678 – 48300** u roku od 15 dana.

mjesto i datum

potpis

UPISNICU poslati odmah na adresu HDZVM ili fax broj 041 / 519 – 675

HRVATSKO DRUŠTVO ZA ZAŠTITU VODA I MORA
ZAGREB, AVENIJA VUKOVAR 220
tel: 610-522, fax: 519-675

UPISNICA U HDZVM

Molimo da nas kolektivno učlanite u Hrvatsko društvo za zaštitu voda i mora

Ime / Tvrta	<input type="text"/>	
Sektor / Pogon	<input type="text"/>	
Sjedište	<input type="text"/>	
Telefon	<input type="text"/>	Fax <input type="text"/>
Odgovorna osoba	<input type="text"/>	
funkcija	<input type="text"/>	

Osoba za kontakte s HDZVM

ime	<input type="text"/>	
telefon	<input type="text"/>	funkcija <input type="text"/>

Poštu HDZVM molimo slati na ime i adresu

Prihvaćamo Statut Hrvatskog društva za zaštitu voda i mora.

Članarinu za 1992. godinu i pomoć Hrvatskom društvu za zaštitu voda i mora u iznosu
od _____ HRD (slovima _____)
(minimalno 20 000 HRD) doznačit ćemo na račun HDZVM broj 30101 - 678 - 48300
u roku od 15 dana.

Mjesto i datum

Žig

Potpis odgovorne osobe

UPISNICU poslati odmah na adresu HDZVM ili fax broj 041 / 519 - 675

plan

PODUZEĆE ZA PROJEKTIRANJE

I INŽENJERING s p.o.

S J E D I Š T E :
41000 ZAGREB

Bogovićeva 1:

tel: 041 / 423 777

direktor: 041 / 421 397

fax: 041 / 421 321

Bogovićeva 2:

tel: 041 / 423 938,

041 / 433 887

V R S T E D J E L A T N O S T I :

- PROJEKTIRANJE SVIH VRSTA
OBJEKATA VISOKOGRADNJE

(Idejna i tehnička dokumentacija)

Objekti ugostiteljstva i turizma, stambeni, poslovni i slični objekti, industrijski objekti, objekti kulture i obrazovnih institucija, objekti sporta i javnog prometa i dr.

- OSTALO PROJEKTIRANJE

(Idejna i tehnička dokumentacija)

Sve vrste instalacija i tehničkih uređaja u funkciji građenja objekata visokogradnje

- NADZOR NAD IZGRADNJOM OBJEKATA

- ISTRAŽIVAČKO-RAZVOJNE DJELATNOSTI U PRIVREDI

- PROSTORNO PLANIRANJE I ZAŠTITA OKOLINE

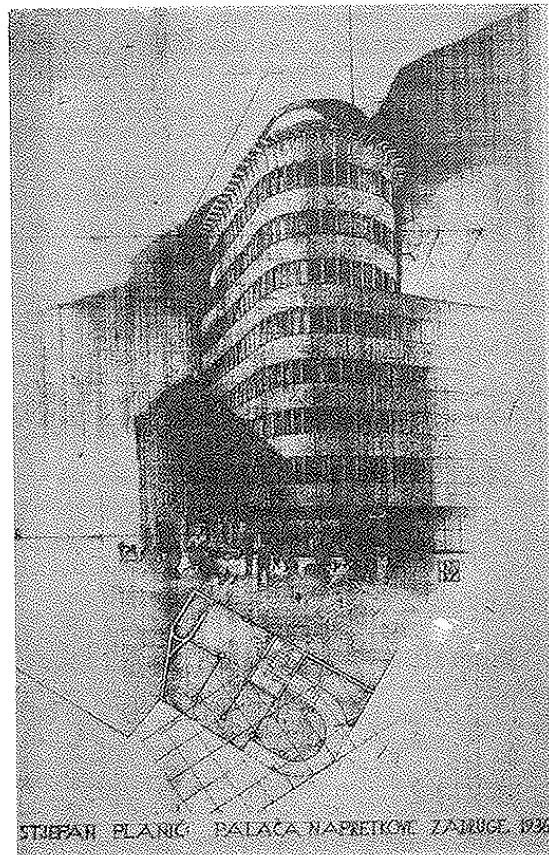
Izrada svih vrsta prostorno planerske dokumentacije, istraživanje lokacija, uvjeti uredenja prostora, ishodjenje svih vrsta suglasnosti, studije utjecaja na okolinu, vodoprivredne dozvole, stručni propisi i norme

- EKONOMSKE, ORGANIZACIJSKE I TEHNOLOŠKE USLUGE

Konsultantske djelatnosti, planovi i projekti razvoja, investicioni programi, ekspertize, stručni skupovi

VANJSKOTRGOVINSKI PROMET:

- IZVOĐENJE INVESTICIJSKIH RADOVA U INOZEMSTVU
- USTUPANJE INVESTICIJSKIH RADOVA STRANIM OSOBAMA U HRVATSKOJ
- ZASTUPANJE INOZEMNIH TVRTKI
- FINANSIJSKI INŽENJERING

STEFAN PLANIN - DALACA NAPREKOE ZAGREB 1996

INTEGRALNI RAZVOJ KOMUNALNIH DJELATNOSTI I ZAŠTITE OKOLIŠA U FUNKCIJI UKUPNOG RAZVOJA

U Zagrebu je 9. i 10. lipnja 1992. godine održano savjetovanje pod nazivom "Integralni razvoj komunalnih djelatnosti i zaštite okoliša u funkciji ukupnog razvoja".

Organizatori savjetovanja bili su Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uredenja i stambeno-komunalne djelatnosti, Odbor za zaštitu okoliša Sabora Republike Hrvatske, Javno poduzeće Zbrinjavanje gradskog otpada Zagreb i Zavod za stambene i komunalne djelatnosti Zagreb.

Za savjetovanje je pripremljeno 22 stručna referata koji su objavljeni u posebnom Zborniku referata.

Referati su obuhvatili i obradili vrlo široku problematiku od "Pristupa konceptu održivog razvoja uz integraciju ekonomije, ekologije i stvarnog razvoja" /Ivan Sabo/, preko "Zaštita okoliša i gospodarnje otpadom u funkciji razvoja" /Simončić, Bakarić/, do grupe referata na temu rješavanja otpada grada Zagreba.

Tako je u referatima S. Nikolića "Zaštita okoliša i gospodarenje otpadom u gradu Zagrebu" i J. Jurković "Ekološki projekt Zagreb", prika-

zan u cijelosti način organizacije i rješavanja problema otpada u gradu Zagrebu.

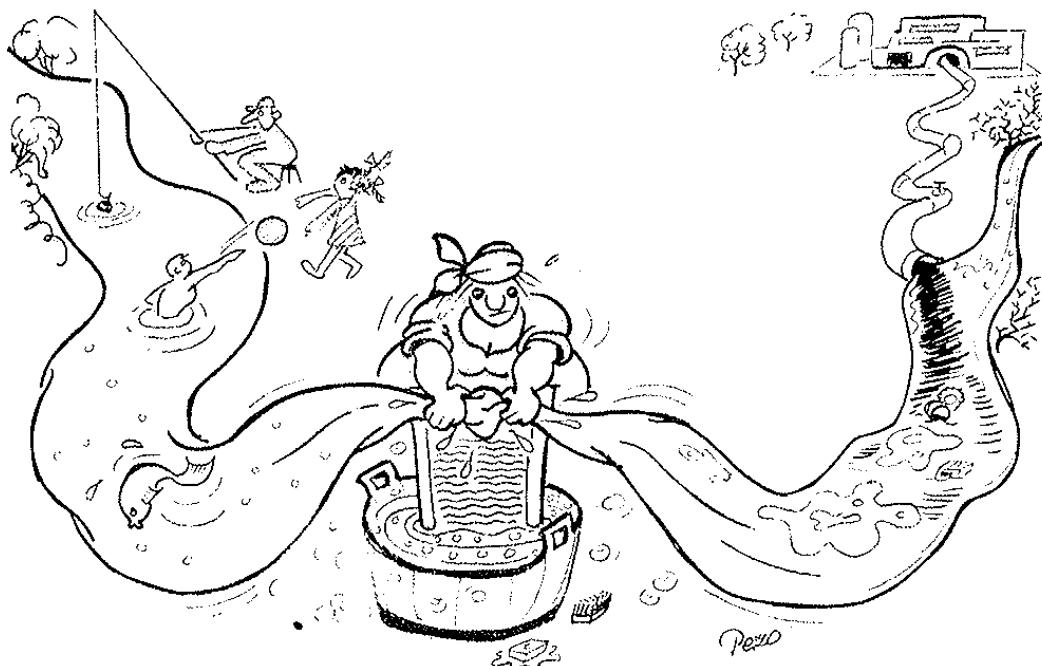
Ovu grupu dopunjuje i referat mr. V. Potočnik "Gospodarenje otpadom Zagreba - koncept IVO (izbjegavanje-vrednovanje-odlaganje).

Posebno treba istaknuti i grupu referata stranih autora koji su dali prikaz iskustva na rješavanju problema otpada u Austriji i Njemačkoj.

U. Wiegel je u svome referatu dao prikaz koncepta gospodarenja otpadom u Njemačkoj; G. Flödl je obradio sve instrumente Bečkog koncepta gospodarenja otpadom; a K. Wutscher je prikazao jednu od najmodernejih tehnologija pročišćavanja otpadnih voda na primjeru uredaja Salzburg - Siggewiesen.

Na kraju ovog kratkog prikaza treba još spomenuti i dva referata koji ukazuju na pokretanje burze otpada u Hrvatskoj. Tako je Z. Milanović prikazao inicijativu za pokretanje Hrvatske burze otpada, a Z. Vac neka isustva iz rada austrijske savezne burze otpada.

Franjo Vančina, dipl. ing. arh.

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA O DRAVI

Konferenciju država s porječja Drave organizirali smo u Mariboru, 28. i 29. svibnja 1992. godine, s namjerom da iznova valoriziramo utjecaj rijeke Drave i njenih pritoka na različita područja života ljudi u njenom porječju. Na konferenciji su sudjelovali predstavnici podravskih država Austrije, Slovenije, Hrvatske i Mađarske.

Učesnici konferencije o Dravi suglasno zaključuju:

- rijeka Drava od vitalnog je značaja za život, zdravlje i razvoj svih stanovnika koji žive u njezinom porječju. Kao ogromno prirodno blago nudi uvjete za svestrani društveni i gospodarski razvoj;

- veliki hidrotehnički zahvati bitno su promijenili prirodni hidrološki režim Drave. Drava je postala odvodnik otpadnih voda koje se samo djelomično pročišćavaju prije izljevanja u Dravu i njezine pritoke, čime se upotrebljivost dravske vode za vodoopskrbu, natapanje, transport i turizam jako smanjila;

- procese promjene hidrološkog režima i zagadenja Drave ne možemo proučavati isključivo unutar granica pojedinih država, nego samo kafunkcionalnu cjelinu. I mjere za poboljšanje stanja bit će djelotvorne samo u slučaju uskladenosti zahvata u pojedinim državama;

-isto takopotrebno je postići veliki stupanj uskladenosti svih oblika korištenja Drave, uz istodobno veliko razumijevanje za sve njezine korisnike;

-podravske zemlje su na svojim dionicama, radi socijalnih povjesnih kretanja i nejednakih stupnjeva gospodarskog razvoja, dosegle različite stupnjeve urednosti Drave i brige o njoj;

- Drava je direktni pritok Dunava, te se, isto kao i drugi dunavski pritoci, uključuje u program i koordinaciju podunavskih država, u okviru konferencije i skupnog programa DUNAVSKE DEKLARACIJE;

- radi kruženja vode u hidrosferi i sve jačeg utjecaja zagadenosti zraka na kvalitetu vode, program gospodarenja vodnim blagom je od globalnog značenja. Zato su UN na međunarodnoj konferenciji "Voda i okoliš", u Dublinu, siječnja 1992, kao pripremu za svjetsku konferenciju "Okoliš i razvoj" u Rio de Janeiro, lipnja 1992 godine, prihvatali strateška ishodišta zaštite voda i okoliša. Među njima je isto tako obnavljanje postojećih regionalnih programa na nacionalnom i globalnom nivou, što smo unijeli u program rada i organizacije konferencije o Dravi.

Zato sudionici konferencije smatraju da je kompleksno gospodarenje vodama rijeke Drave zajednički interes svih država na porječju Drave, kao sastavnog dijela vodnog područja Dunava. Uz nastojanje Ujedinjenih naroda na zaštiti okoliša i želji da omogući suradnju na svim područjima koja mogu doprinijeti poboljšanju kvalitete života svih ljudi u njenom vodnom području, prihvataju slijedeću:

DEKLARACIJA O DRAVI

1. Cilj deklaracije je podsticanje takvog gospodarenja vodama Drave, kojim se u najvećoj mogućoj mjeri zadovoljavaju potrebe ljudi, a uz razuman i prihvailjiv utjecaj na okoliš.

2. Kao cijelokupno čovječanstvo, i ljudi u vodnom području Drave moraju živjeti u dozvoljenim granicama Zemlje. Kod uporabe prirodnih izvora koje nudi Zemlja, među kojima je jedan od najznačajnijih voda, moramo primijeniti princip koji poštuje prirodna ograničenja.

3. Nov način življenja i gospodarenja prirodnim bogatstvima, što podrazumijeva racionalnu potrošnju vode rijeke Drave i njenih pritoka, mora udružiti načelo očuvanja prirode i razvoj koji će ljudima omogućiti dug, zdrav i duhovno bogat život.

4. Potrebno je razvijati multilateralnu suradnju država u porječju Drave kojom ćemo ostvariti dogovaranje i uskladivanje stavova pojedinih država, unaprijediti razmjenu iskustava, putem savjetovanja i publikacija, razmjene iskustava i stručnjaka, te razvijati informatičke sustave za praćenje promjena u porječju Drave.

5. Potpisnici Deklaracije predlažu državama da se kod zajedničke politike uređenja vode rijeke Drave, korištenja voda i zaštite njene kvalitete, do prihvatanja novih, poštuju postojeći međudržavni ugovori (Drava, Mura).

6. Predlažemo da inicijativu za provedbu načela i prijedloga iz DEKLARACIJE O DRAVI preuzmu vlade svih država u porječju Drave.

7. Potrebno je izraditi program promicanja Deklaracije. Kod toga je potrebno uključiti i javnost.

8. Za koordinaciju djelovanja Konferencije predlažemo osnivanje organizacijsko-koordinacijskog centra u Mariboru. Predlažemo da se i u drugim gradovima država u porječju Drave osnuju stručne radne skupine za pojedina stručna područja.

Konferencija o Dravi organizirat će se svake četvrte godine u Mariboru. Između toga će stručnjaci organizirati specijalizirana savjetovanja koja će se održavati u gradovima uz Dravu.

Maribor, 29. svibnja 1992.

DAN DRUŠTVA

1979

Kako je bilo i predvideno, a u povodu trinaeste godišnjice osnutka Društva, u utorak 2. lipnja ove godine organizirali smo DAN DRUŠTVA. U velikoj dvorani JVP "Hrvatska vodoprivreda" naši članovi i simpatizeri prisustvovali su dugoočekivanoj (sedam godina neodržanoj) skupštini Društva i primijerenom stručnom programu. Burna dogadanja završila su prigodnim druženjem uz fišaprikaš i domaće vino.

Novoizabrano vrhovništvo HDZVM okrenulo se budućnosti i opredijelilo za stručan rad. Zato ćemo i ovom prilikom poštediti čitaoce opisivanja i komentiranja svih dogadanja i istupanja na skupštini koja katkad nisu imali zajedničkih crta sa zaštitom voda. Za informaciju sadašnjim i budućim članovima donosimo zapisnik skupštine sa svim prilozima i izvještajima komisija te Statut i Poslovnik o radu skupštine HDZVM.

PRISUTNI

Danu Društva prisustvovalo je u početku više od 120 članova i simpatizera, među kojima i gosp. mr. Marko Širac, direktor Uprave za vodoprivredu pri Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, gosp. Stjepan Šturlan, direktor JVP "Hrvatska vodoprivreda" te niz drugih uglednika i djelatnika čiji su rad i zanimanje vezani uz zaštitu voda i rad našega Društva. Do svršetka Skupštine i izbora novoga vrhovništva broj prisutnih se smanjio na devedesetak osoba. Nažalost istog dana održana je i skupština Hrvatskog društva za velike brane tako da se dio kolega morao odlučiti kamo otići iako su aktivni u oba društva.

PREDAVANJE

U okviru dogadanja upriličenih na Danu Društva održano je i stručno predavanje "Osnove gospodarenja otpadom sa osvrtom na usvojenu koncepciju za grad Zagreb". Predavačica je bila gđa. mr. Božena Tušar, dipl. inž. grad. sa Gradevinskog fakulteta u Zagrebu. Prisutni su sa zanimanjem poslušali predavanje te sudjelovali u diskusiji koja je bila potaknuta i aktivnostima u Saboru vezanim uz prijedlog zakona o otpadu.

PRIGODNO DRUŽENJE

Nakon višesatne burne Skupštine i stručnog predavanja prisutni su jedva dočekali prigodno pripremljenu okrepnu. Za pravi fišaprikaš uz domaće vino najzaslužniji su bili mr. Željko Telišman, Ljudevit Tropan i Stjepan Jurić.

PRIPREME I VOĐENJE SKUPŠTINE

Da bismo otklonili sve dileme i nagadanja oko organizacije i vodenja Dana Društva, a posebno skupštine, potrebno je u kratkim crtama reći slijedeće:

Čvrsto je bilo opredjeljenje predsjedništva da se skupština, nakon više godina izostanka, mora održati u proljeće 1992. godine. Termin je u više navrata pomican i uskladivan s mogućnostima predsjednika.

Naposljetku je utvrđen utorak, 2. lipnja iako predsjednik ni u to vrijeme nije namjeravao biti u Hrvatskoj. To nam je i definitivno potvrdio početkom svibnja.

Predsjedništvo se sastalo 27. svibnja i vrlo pomno i precizno utvrdilo dnevni red, zaduženja i ostale detalje vezane uz događanja na Danu Društva. I tom prilikom predsjednik je telefonski potvrdio iz Njemačke da neće prisustvovati skupštini. U toj situaciji skupštinu je trebao voditi tajnik mr. Željko Telišman. U svezi s odvijanjem skupštine sastavljen je i precizan podsjetnik.

Nekoliko minuta prije 10 sati, dakle neposredno prije početka Dana Društva, u zgradi JVP pojavio se predsjednik da bi zatim sjeo za stol predsjedništva i počeo voditi skupštinu. Bez dogovora sa ostalima, bez napisanog podsjetnika... U najmanju ruku omalovažavajuće prema svima nama koji smo danima brjnuli i strepjeli za ovaj dan.

Ostalo su vidjeli i čuli svi prisutni...

STATUT

Svesni smo da predloženi i izglasani statut ima nedostataka te da će ga već u bliskoj budućnosti trebati ažurirati kako prema društvenim promjenama i zakonima u našoj državi, tako i prema potrebama i željama naših članova i Društva u cijelini.

Tako će, primjerice, naši kolektivni članovi morati dobiti novu formu povezivanja u Društvo jer pravno gledano kolektivi ne smiju biti članovi udruženja građana.

Nadalje, praksa ukazuje na potrebu da se rastereti predsjednik te da dio njegovih ovlasti, posebno u Izvršnom odboru, preuzme njegov zamjenik ili opunomoćenik.

Razmišljamo i o ustanovljenju zaklade u okviru HDZVM.

Pri izradi novog statuta koristit ćemo se iskustvima srodnih stručnih društava u Hrvatskoj, a nadasve bismo cijenili VAŠE PRIJEDLOGE I SUGESTIJE.

IME

Dosadašnje, trinaest godina korišteno ime Društva, na Skupštini je prošireno, na prijedlog bivšeg predsjednika, dodavanjem "mora". Ova promjena izazvala je kasnije mnoge dileme i diskusije. Time se izražava posebna važnost zaštite mora, u što nitko ni ne sumnja, te se i titularno dovodi u ravnomjeran položaj sa zaštitom ostalih voda. Ipak ostaju i neke dileme:

- treba li dosljedno mijenjati i ime "Zakonu o vodama"...

- da li su u zabludi udruženja u drugim europskim državama koja nemaju istaknuto more u imenu...

- zašto je ovo pitanje predsjednik potakao u posljednjim satima svoga mandata, a ne u prethodnih sedam godina predsjednikovanja...

Osim toga, preduga i nejasna imena nisu ni u kom slučaju pogodna, niti u matičnom jeziku, a posebno ne u prijevodu. Nezgrapna je i

skraćenica, složeniji je i pečat, logotip je grafički nečitkiji itd...

IME DRUŠTVA JE JOŠ JEDNA DILEMA KOJU POSTAVLJAMO ČLANOVIMA.

NOVINARI

Na Dan Društva pozvali smo novinare dnevnog tiska, revije "Vikend" i Radio - Sljeme. Drago nam je da su se većinom odazvali, iako nismo sigurni da su stekli ispravne dojmove o našemu radu.

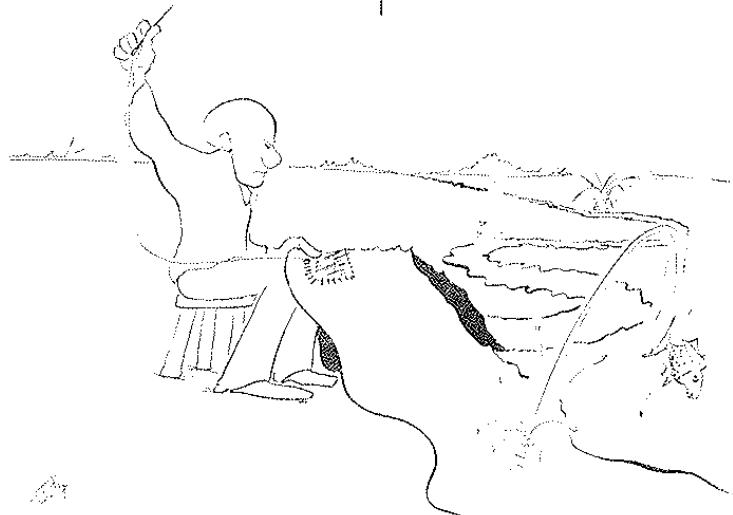
Nepuna dva sata po završetku Skupštine gda. Alina Vrkljan izvijestila je za Zagrebačku kroniku Radia - Sljeme o netom održanom Danu Društva. Spomenula je izbor novoga vrhovništva, diskusiju o problemima otpada i, citiramo, "zapaženo i angažirano vodenje skupštine dosadašnjeg predsjednika ..."

REAKCIJE I PISMA

Prve diskusije i reakcije počele su u predvorju velike dvorane već u toku Skupštine, a nastavile su se i danima kasnije. Ocjene prisutnih bile su manjeviše jednakе, što nam je drago jer su sličnih razmišljanja bili i članovi koji su aktivno sudjelovali u pripremi Skupštine.

Primili smo i dva pisma emotivno vezana uz dogadanja na Skupštini. Jedno je pročitano na prvom sastanku novog vrhovništva Društva. Drugo (anonimno) pristiglo je sredinom srpnja na sastanak Izvršnog odbora. Smatramo da ovo pismo ne može konstruktivno doprinjeti daljnjem radu Društva, a kako se ni autor(ica) nije kasnije javljala nećemo ga tiskati.

mr. Željko Makvić

ZAPISNIK

sa Skupštine Društva za zaštitu voda Hrvatske, održane 2. lipnja 1992. god. u Zagrebu

Skupštini je prethodilo stručno predavanje mr. Božene Tušar, dipl. inž. grad. - Gradevinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu: "Osnove gospodarenja otpadom s osvrtom na usvojenu koncepciju za Grad Zagreb".

Nakon opsežne uvodne rasprave o formalno-pravnim pitanjima i predloženom dnevnom redu Skupštine, usvojen je slijedeći dnevni red:

1. Izbor radnih tijela Skupštine
2. Donošenje izmjena i dopuna Statuta i Poslovnika o radu Skupštine
 - 3. Izvještaj o radu u proteklom razdoblju
 - 4. Financijski izvještaj
 - 5. Izvještaj Odbora samoupravne kontrole (Nadzornog odbora)
 - 6. Rasprava i usvajanje izvještaja
 - 7. Davanje razrješnice rukovodstvu - upravnim organima
 - 8. Dodjela priznanja
 - 9. Prijedlog kandidacijske liste
10. Izbor novih upravnih organa
11. Razno

Ad. 1.

Predloženi su i izabrani u radna tijela Skupštine slijedeći:

- Radno predsjedništvo:

Bračun, Kaupa, Ostojić, Veledar i Branica

- Verifikacijska i izborna komisija:

Fundurulja, Bulić i Turnšek

- Kandidacijska komisija:

Putz, Kezić, (Krakar) i Tropan

- Zapisničar: (tijek Skupštine se snimao)

Curavić

- Ovjerovitelji zapisnika:

Pripić, Telišman

Ad. 2.

U ime Komisije za izmjene i dopune Statuta (Veledar, Penavić, Tropan) Lj. Tropan dao je obrazloženje izmjena i dopuna u skladu s važećim

Zakonom o društvenim organizacijama i udruženjima građana.

Prijedlozi Statuta i Poslovnika o radu Skupštine bili su podijeljeni sudionicima Skupštine neposredno prije početka zbog toga što se očekivalo da će u Saboru biti raspravljen Zakon o udruženjima građana prije održavanja Skupštine, ali on nije bio raspravljan ni donešen.

Obrazložio je i prijedlog Poslovnika o radu Skupštine.

Nakon opet opsežnije diskusije usvojeni su prijedlozi Statuta i Poslovnika uz jedinu izmjenu - imena Društva, koje je ustanovljeno kao: "Hrvatsko društvo za zaštitu voda i mora". U tom smislu treba izvršiti izmjene u tekstu Statuta i Poslovnika.

Posebno je istaknuta potreba analize i poboljšanja Statuta koje je određeno kao zadatak novoizabranih upravnih organa, te da se po potrebi predlože izmjene i dopune Statuta na izvanrednoj Skupštini koju se može održati u jesen 1992. godine.

Također je odlučeno da se već danas biraju upravni organi društva s time da njihov mandat počinje 8 dana nakon prihvatanja izmijenjenog i dopunjenoj Statuti i Poslovnik su prilog ovom zapisniku - prilog 1. i 2.)

Ad. 3.

Dosadašnji tajnik društva Ž. Telišman, obrazložio je izvještaj o radu Društva u proteklom razdoblju, koji je objavljen u glasilu Društva "Žubor" (u prilogu ovom zapisniku - prilog 3.)

Ad. 4.

Izvještaj o financijskom poslovanju predočio je, na temelju podataka Stjepana Jurića, tajnik Željko Telišman (izvještaj je prilog ovome zapisniku - prilog 4.)(prirodi 3. i 4. tiskani su prošloime broju "Žubora" pa ih sada nećemo ponavljati - op. ur.)

Ad. 5.

Izvještaj o radu Odbora samoupravne kontrole (Nadzornog odbora) koji je u pisemnome obliku dao Lj. Tropan, pročitao je tajnik Ž. Telišman (u prilogu ovome zapisniku - prilog 5.)

Ad. 6.

Nije bilo diskusije o podnesenim izvještajima.

Ad. 7.

Članovima upravnih organa i delegatima društva data je razrješnica.

Ad. 8.

Vesna Kaupa obrazložila je stav Predsjedništva Društva, formuliran na sastanku održanom u Zagrebu, 27.05.1992. godine, koji je predložilo Skupštini da se zbog ratnog stanja u hrvatskoj priznanja ne dodjeljuju.

Prijedlog je prihvaćen.

Ad. 9.

Lj. Tropan obrazložio je prijedlog Kandidacijske komisije, kao i kriterije kojima se komisija koristila u predlaganju kandidata za upravne organe Društva.

Vesna Kaupa dala je i obrazložila prijedlog za Alfreda Obranića iz Varaždina, kao kandidata za člana Predsjedništva. Prijedlog je prihvaćen.

Prijedlog Leonarda Putza da kandidat za predsjednika bude dosadašnji predsjednik

društva Marko Branica, nije bio prihvaćen od M. Branice.

N a p o m e n a :

Konstatira se da je Lj. Tropan u obrazlaganju nemjerno izostavio obrazloženje prijedloga za kandidata za člana Predsjedništva Volge Ganze, republičkog vodoprivrednog inspektora iz Splita, koja je bila evidentirana na glasačkim listićima.

Ad. 10.

Nakon ustanovljenja kandidacijske liste prisupilo se glasovanju za upravne organe i delegate HDZVM.

Karlo Turnšek je u ime Verifikacijske i Izborne komisije objavio rezultate glasovanja (prilog uz ovaj izvještaj - prilog 6.).

Na kraju se Božidar Stilinović, novoizabrani predsjednik, u ime izabralih kandidata i svoje osobno, zahvalio na izboru prigodnim riječima.

Zapisničar

Snježana Curavić

Ovjerovitelji

Mare Prpić

Željko Telišman

P O S L O V N I K O R A D U SKUPŠTINE HRVATSKOG DRUŠTVA ZA ZAŠТИTU VODA I MORA

Članak 1.

Skupština je najviši upravni organ društva. Rad Skupštine je javan. Kompetencije Skupštine odredene su člankom 18. Statuta HDZVM.

Članak 2.

Skupština može biti redovna i izvanredna.

Redovna Skupština održava se jednom godišnje, na temelju odluke Predsjedništva, a saziva se 15 dana prije održavanja.

Izvanrednu Skupštinu dužno je sazvati Predsjedništvo na temelju zahtjeva 25 članova Društva ili Nadzornog odbora (pismeni zahtjev). Izvanrednu Skupštinu može sazvati i Predsjedništvo. Skupština se mora sazvati u roku od 15 dana od podnošenja zahtjeva/inicijative. Na izvanrednoj Skupštini raspravlja se o pitanjima zbog kojih je i sazvana.

Članak 3.

Skupština donosi pravovaljane odluke, ako je prisutna najmanje polovina delegata aktiva članstva, a najmanje 30 članova društva.

Aktivi delegiraju po dva delegata odnosno jednog delegata na deset članova.

Odluke Skupštine donose se javnim ili tajnim glasanjem, prema odluci prisutnih delegata.

Odluka se smatra donesenom ako je za nju glasala natpolovična većina prisutnih. Odluke Skupštine obvezne su za sve članove društva.

Članak 4.

Radom Skupštine rukovodi radno predsjedništvo od 5 članova. Normalan rad osigurava se vođenjem zapisnika, izborom ovjerovitelja zapisnika, radom verifikacione i izborne komisije od 3 člana, te kandidacione komisije od 3 člana.

Predsjedavajući brije o ispunjenju obveza predviđenih dnevnim redom, usmjerava diskusiju, dozvoljava repliciranje i nastoji da se rad odvija u snošljivoj atmosferi.

Članak 5.

Preporuča se rad Skupštine povezati s održavanjem stručne manifestacije. O radu i odlukama Skupštine treba obavijestiti članstvo na pogodan način.

Na osnovi člana 18. stav 2. Zakona o društvenim organizacijama i udruženjima građana (Narodne novine, 10/90) Skupština Društva za zaštitu voda Hrvatske održana u Zagrebu 2. lipnja 1992. godine donijela je

STATUT

HRVATSKOG DRUŠTVA ZA ZAŠТИTU VODA I MORA

I OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Naziv društva je Hrvatsko društvo za zaštitu voda i mora (u dalnjem tekstu HDZVM)

Sjedište HDZVM je u Zagrebu, Avenija Vukovar 220 (u zgradbi Javnog vodoprivrednog poduzeća "Hrvatska vodoprivreda").

HDZVM djeluje na području Republike Hrvatske.

Članak 2.

Društvo ima pečat kružnog oblika, promjera 30 mm s nazivom: Hrvatsko društvo za zaštitu voda i mora, a u sredini pečata je natpis sjedišta društva: Zagreb. Društvo ima i amblem na kojem je prikazana kontura Republike Hrvatske, dok se pri dnu nalazi kratica društva: HDZVM.

Članak 3.

Hrvatsko društvo za zaštitu voda i mora je udruženje građana koje okuplja stručne i znanstvene djelatnike, kao i druge građane koji se bave zaštitom i korištenjem voda i koji udruživanjem žele doprinijeti dalnjem razvoju djelatnosti zaštite i korištenja voda, vodotoka, jezera i mora, te ostalih površinskih i podzemnih voda u prvom redu na području Republike Hrvatske.

Članak 4.

Ovaj Statut je osnovni opći akt HDZVM, a svi ostali akti moraju biti u skladu sa statutom. Cilj je ovih akata da omoguće uspješnu i organiziranu djelatnost HDZVM.

II CILJEVI, DJELATNOSTI, POSLOVI I NAČIN DJELOVANJA

Članak 5.

Osnovni ciljevi i zadaci HDZVM su da:

- na dobrovoljnoj osnovi okuplja sve znanstvenike, stručnjake i druge građane koj se bave korištenjem i zaštitom voda i imaju interes za razvoj i unapređivanje djelatnosti,

- prati, proučava i svestrano djeluje na unapređivanju djelatnosti,

- upoznaje znanstvenu, stručnu i širu javnost o problemima, mjerama i dostignućima na području djelatnosti u zemljiji i inozemstvu,

- razvija i širi svijest o potrebi zaštite voda i cjelokupnog okoliša.

Članak 6.

Ciljevi HDZVM ostvaruju se:

- organiziranjem znanstvenih i stručnih predavanja, savjetovanja, seminara, izložbi i drugih oblika aktivnosti koji doprinose rješavanju problema djelatnosti, a ujedno imaju obrazovni karakter,

- sudjelovanjem u izradi prijedloga odnosno davanju mišljenja o prijedlozima zakona, uredbi, pravilnika, planova, smjernicama, preporuka, standarda i drugih akata koji se odnose na područje djelatnosti,

- obavijevanjem znanstvenih i stručnih publikacija,

- osnivanjem posebnih stručnih tijela (sekcija i komisija) koje imaju savjetodavni karakter,

- suradnjom sa zainteresiranim i nadležnim poduzećima, organima uprave, znanstvenim i stručnim organizacijama u zemljiji i inozemstvu,

- sudjelovanjem u radu srodnih društava i saveza u zemljiji i inozemstvu,

- pokretanjem drugih odgovarajućih aktivnosti u skladu s osnovnim ciljevima društva.

Članak 7.

Za realizaciju ciljeva i zadataka društvo se bavi slijedećim poslovima:

- obrazovanje /organizacija seminara, simpozija, kongresa i dr./,

- pomoćni znanstveno-istraživački poslovi /znanstvena dokumentacija, izrada studija, elaborata i dr./,

- izdavački poslovi /izdavanje i prodaja publikacija/.

Članak 8.

HDZVM djeluje javno i o svom djelovanju obavještava javnost na pogodan način.

Javnost rada osigurana je na način da svaki član ima pravo na neposredni uvid u rad i dokumentaciju organa društva, kao i pravo na rad u organima društva.

III SREDSTVA ZA RAD DRUŠTVA

Članak 9.

Društvo ostvaruje sredstva za svoj rad iz slijedećih izvora:

- članarine članova društva,
- dotacija društveno političkih zajednica, poduzeća, fondova, i drugih izvora,
- namjenskih sredstava fondova za znanstveni rad ili drugih fondova,
- kamata na uložena sredstva,
- drugih prihoda koji proizlaze iz aktivnosti i djelatnosti društva u skladu sa Zakonom,
- dobrovoljnih priloga i darova.

Članak 10.

Visina članarine za redovite članove društva je jedinstvena i određuje je Skupština na temelju prijedloga Predsjedništva društva.

Visine ostalih prihoda određuju se dogovorno s davateljima na temelju kriterija koje utvrđuje Predsjedništvo.

Članak 11.

Godišnji finansijski plan donosi Skupština društva na temelju prijedloga Predsjedništva. Materijalno i finansijsko postovanje društva obavlja se u skladu s pozitivnim propisima za udruženja građana.

Finansijska sredstva vode se na žiro-računu, kod Zagrebačke banke u Zagrebu.

Članak 12.

O izvršenju finansijskog plana vode brigu Predsjedništvo i Izvršni odbor. Neposredno su odgovorni kao naredbodavatelj predsjednik društva i dva člana Predsjedništva koje kao potpisnike odredi Predsjedništvo.

IV ČLANSTVO

Članak 13.

Individualni članovi HDZVM mogu biti svi oni građani koji imaju interesa za djelatnost društva.

Kolektivni članovi mogu biti sva poduzeća i organizacije – pravne osobe, koje imaju interesa za ostvarivanje ciljeva društva.

Individualni članovi mogu biti redovni, zaslužni i počasni.

Zaslužni, odnosno počasni član društva postaje se odlukom Skupštine na prijedlog Predsjedništva. Zaslužnim članovima mogu postati redovni članovi društva koji su svojim radom ostvarili osobiti doprinos u djelatnostima društva. Počasnim članom HDZVM mogu postati priznati domaći i strani djelatnici koji su svojim aktivnostima pridonijeli realizaciji ciljeva društva.

Pravilnikom se utvrđuju uvjeti za dodjelu priznanja.

Članak 14.

Prijem u članstvo obavlja se na temelju prijave/pristupnice koja se razmatra na sjednici Izvršnog odbora, koji o prijemu donosi odluku.

Članak 15.

Prava članova HDZVM su:

- da biraju i da budu birani u sve organe društva,
- da sudjeluju u svim oblicima djelatnosti društva,
- da se koriste iskustvima rada društva.

Dužnosti članova HDZVM su:

- da aktivno sudjeluju i pridonose ostvarivanju ciljeva društva,
- da obavljaju sve dužnosti za koje su po svom pristanku izabrani, te da izvršavaju donesene zaključke,
- da redovno plaćaju članarinu.

Članstvo u HDZVM prestaje:

- izjavom o istupanju iz članstva,
- odlukom Skupštine na temelju prijedloga Predsjedništva.

Član 16.

Članstvo je najšira i demokratska osnovica za djelovanje društva.

Organizirani rad odvija se u osnovnoj organizacijskoj jedinici – aktivu. Aktiv se formira na

području gdje za to postoje mogućnosti i interes. Aktiv članova broji najmanje 10 članova HDZVM. Radom aktivna upravlja odbor od tri izabrana člana, koji između sebe biraju predsjednika odbora, koji je ujedno predsjednik aktivna. Ukoliko u mjestu rada ne postoji aktiv, članovi se pridružuju radu aktivna u najbližem mjestu gdje aktiv postoji.

V UPRAVNI ORGANI

Članak 17.

Društvo ima slijedeće upravne organe:

- Skupštinu,
- Predsjedništvo,
- Izvršni odbor,
- Nadzorni odbor.

Mandat članova upravnih organa traje 2 (dvije) godine, a može se produživati po potrebi i u skladu s odlukama Skupštine.

Organi društva rade prema posebnim poslovnicima koje donosi Skupština na prijedlog Predsjedništva.

Članak 18.

Skupština je najviši upravni odbor društva.

Skupština društva ima slijedeće nadležnosti:

- donosi ili mijenja Statut društva,
- donosi poslovnik o svom radu,
- određuje zadatke i smjernice za rad društva,
- bira, razrješava i opoziva predsjednika, tajnika, članove Predsjedništva, Izvršnog i Nadzornog odbora,
- razmatra izvještaje o poslovanju društva i o njima odlučuje,
- proglašava počasne i zaslужne članove društva,
- bira delegate u organe srodnih društava i udruženja,
- razmatra i donosi odluke i o svim drugim pitanjima stavljenim na dnevni red Skupštine.

Članak 19.

Predsjedništvo društva je izvršni organ Skupštine koji rukovodi radom društva i predstavlja društvo između dvije sjednice Skupštine.

Predsjedništvo se sastoji od ukupno 15 članova:

- predsjednika društva, koji je istovremeno i predsjednik Izvršnog odbora,
- tajnika društva,
- osam delegata koje bira Skupština iz redova svojih članova, a koji po mogućnosti zastupaju regionalne interese u Republici Hrvatskoj,
- članova Izvršnog odbora (5 članova).

Predsjedništvo se sastaje prema potrebi, a najmanje 4 puta godišnje.

Predsjedništvo obavlja slijedeće poslove:

- provodi odluke Skupštine,
- neposredno ili preko Izvršnog odbora rukovodi cijelokupnom aktivnošću društva i upravlja njegovom imovinom,
- utvrđuje nacrte Statuta i poslovnika i drugih odluka koje donosi Skupština,
- radi izvršavanja zadataka formira stalne ili povremene sekcije, odnosno komisije,
- rukovodi poslovima oko sazivanja Skupštine i priprema materijale za njezin rad,
- predlaže izbor zasluznih i počasnih članova društva,
- razmatra i odlučuje i o drugim pitanjima vezanim za rad društva.

Članak 20.

Izvršni odbor rješava tekuće poslove u ime Predsjedništva između njegovih sjednica.

Izvršni odbor ima 5 članova, a predsjednik društva je ujedno i predsjednik Izvršnog odbora.

Izvršni odbor obavlja slijedeće poslove:

- provodi odluke Predsjedništva,
- priprema i saziva sjednice Predsjedništva,
- obavlja tekuće administrativno-tehničke i materijalno-finansijske poslove,
- brine se za osiguranje finansijskih i materijalnih sredstava za rad društva.

Odbor se sastaje prema potrebi.

Za ostvarenje svojih ciljeva društvo može imati profesionalno zapoštene osobe. Radni odnosi reguliraju se ugovorom. U upravne organe društva mogu se po potrebi kooptirati i oni članovi čiji angažman može značajnije pomoći u radu pojedinog organa i društva u cjelini.

Članak 21.

Nadzorni odbor kontrolira pravilnost materijalnog i finansijskog poslovanja, primjene ovoga Statuta i drugih pozitivnih zakona.

Izvještaj o radu Nadzorni odbor podnosi Skupštini društva.

Nadzorni odbor ima tri člana koje bira Skupština. Članovi Nadzornog odbora mogu sudjelovati u radu Predsjedništva i Izvršnog odbora bez prava glasa.

Članak 22.

Radi ostvarivanja zadataka HDZVM formiraju se stalne ili povremene sekcije/komisije za obavljanje specifičnih djelatnosti ili rješavanje određenog problema. Predsjedništvo imenuje predsjednika sekcije/komisije koji predlaže članove i program rada. Izvještaji o radu podnose se Predsjedništvu. Predsjednici sekcija/komisija, sudjeluju u radu Predsjedništva bez prava glasa.

Članak 23.

Upravni organi i članovi HDZVM koji su uz vlastiti pristanak izabrani u te organe odgovaraju za svoj rad moralno i materijalno.

Članak 24.

HDZVM ima svojstvo pravne osobe i djeluje samostalno u skladu s ovim Statutom, te Ustavom i drugim zakonima Republike Hrvatske.

Zakonski zastupnik HDZVM je predsjednik društva ili njegov opunomoćenik kojeg za to odredi Predsjedništvo iz redova članova Predsjedništva.

VI POSEBNE ODREDBE

Članak 25.

Nadzor nad zakonitošću rada društva, osim Nadzornog odbora HDZVM, obavlja republički organ nadležan za registraciju udruženja građana, kao i organi uprave u čiji djelokrug spada i djelatnost HDZVM s obzirom na svrhu i ciljeve rada društva.

Članak 26.

Društvo može prestati s radom, ako o tome odluči Skupština. Odluka sadrži i odredbe o postupku s imovinom društva, koja se u pravilu predaje organima uprave na području općine gdje se nalazi sjedište društva.

VII ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 27.

Donošenjem ovog Statuta prestaje važnost Statuta donešenog 27. prosinca 1985. godine u Zagrebu.

Ovaj Statut stupa na snagu 8 dana nakon donošenja, a bit će objavljen u biltenu društva.

Predsjednik

Hrvatskog društva za zaštitu voda i mora

:prof. dr. Božidar Stilinović, v.r.

IZVJEŠTAJ O PREGLEDU POSLOVANJA DRUŠTVA ZA ZAŠТИTU

VODA HRVATSKE U PERIODU OD 27. PROSINCA 1985. GODINE DO DANAS

U proteklom periodu aktivno sam pratio rad Društva sudjelujući u skoro svim aktivnostima, posebice u radu Predsjedništva (bez prava odlučivanja).

Mogu izjaviti da su u radu Društva:

- poštivane odredbe Statuta
- ostvarivani ciljevi i zadaci Društva
- poštivana prava članstva
- financijsko poslovanje obavljano uredno i u skladu sa zakonskim propisima, što je redovito potvrđivano od strane SDK

P o s e b n e n a p o m e n e:

Stjecajem objektivnih i u prvome redu subjektivnih okolnosti (neaktivnost članstva i članova upravnih tijela), djelatnost Društva nije bila na mogućoj i očekivanoj razini. Njukom slučaju ne može se i ne smije se govoriti da Društvo nije radilo, ali je slabije djelovalo sve do jeseni 1991. godine kada se bilježi novi polet (vidi "Zubor")

Osiguranju financijskih sredstava koja su neophodna za rad treba posvetiti veliku pažnju. Nije dovoljno o tome brinuti kolektivno, već treba zadužiti dio članova Predsjedništva koji imaju za takav oblik rada znanje, iskustvo i sklonosti.

Napominjem da od nadležnih organa zaduženih za nadzor nad zakonitošću rada Društva - kako nadležnih za registraciju, tako ni od resorskih, nije bilo primjedbi na rad Društva. Dio paušalnih loših ocjena o radu Društva treba ubuduće odlučno odbaciti ako nisu argumentirane i dobromjerne, kao što konstruktivan, poticajan i na dobrobit Lijepa naše treba biti cijelokupni rad društva

Ljudevit Tropan – član Odbora samoupravne kontrole (nadzornog odbora)

N a p o m e n a: Suglasnost s ovim izvještajem izrazili su ostali članovi Odbora - Vesna Hladnik i Krunoslav Kufner

IZVJEŠTAJ IZBORNE KOMISIJE

Dana 02.06.1992. godine, na Skupštini HDZVM, održano je tajno glasovanje za predloženu kandidacijsku listu. Izborna komisija, u kojoj su bili Danko Fundurulja, Stanko Bulić i Karlo Turnšek, nakon prebrojavanja ukupno 86 listića, utvrdila je da su izabrani slijedeći kandidati:

PREDSJEDNIK

/bir se jedan kandidat/

1. Božidar Stilinović	48
2. Marijan Šimunić	37

TAJNIK

1. Željko Makvić	74

ČLANOVI PREDSJEDNIŠTVA

/bir se 8 kandidata/

1. Tadija Barun	57
2. Zdenka Bračun	71
3. Ivan Domanovac	51
4. Volga Ganza	42
5. Dragutin Gereš	50
6. Višnja Hinić	52
7. Vesna Kaupa	63
8. Darko Majer	62
9. Alfred Obranić	49
10. Stanislav Tedeschi	47
11. Krešimir Veble	47
12. Hivzija Veledar	54
13. Elvis Zahtila	30

ČLANOVI IZVRŠNOG ODBORA

/bir se 5 kandidata/

1. Nada Černi	58
2. Željko Dadić	38
3. Zvonimir Hadl	46
4. Nena Hak	43
5. Stjepan Mišetić	33
6. Slaven Rački	49
7. Nikola Ružinski	20
8. Zlatko Stivan	36
9. Franjo Vančina	46
10. Ljubica Vučko	45

ČLANOVI NADZORNOG ODBORA

/bir se 3 kandidata/

1. Ruža Konjević	61
2. Boris Legović	55
3. Dubravko Mojaš	39
4. Željko Ostojić	51
5. Miljenko Pavlinić	42

DELEGATI U EWPCA

/bir se 2 kandidata/

1. Miljenko Belaj	43
2. Željko Telišman	53
3. Dalibor Vacek	30
4. Bojan Zmaić	40

Za izbornu komisiju

Karlo Turnšek

VRHOVNIŠTVO HDZVM

Želja nam je da čitateljstvu u najkraćim ertama predstavimo sve članove našega vrhovništva. Nažalost nismo na vrijeme dobili podatke od većine članova pa se u ovome broju ograničavamo samo na biografije najužeg vrhovništva.

Predsjednik HDZVM je prof. dr. BOŽIDAR STILJNOVIĆ, redovni profesor mikrobne ekologije na Biološkom odjelu Prirodoslavno-matematičkog fakulteta u Zagrebu. Magistrirao je i doktorirao biološke znanosti, područje mikrobiologije. Uža specijalnost: ekologija mikrobnih populacija u površinskim vodama i sedimentu, specijalno bakterije - producenti sumporovodika. Do danas je objavio preko 70 znanstvenih radova. Predložio je neke nove metode u hidromikrobiologiji. Specijalizirao se u Njemačkoj i Češkoslovačkoj. Stalni član Internacionalne radne grupe za istraživanje Dunava (IAD). Aktivan član više znanstvenih i stručnih društava. Od 1982. do 1984. godine predsjednik Hrvatskog ekološkog društva.

Opunomoćenik predsjednika i koordinator rada Izvršnog odbora je FRANJO VANČINA, dipl. ing. arh., zaposlen u poduzeću "Plan" kao rukovodilac OJ za prostorno planiranje i zaštitu okoline. Diplomirao u Zagrebu, a potom se stručno specijalizirao u Zagrebu, Ženevi i Ateni. Dugo godina radio u tadašnjem Republičkom komitetu za gradevinarstvo, stambene i komunalne poslove i zaštitu čovjekove okoline kao stručni suradnik i savjetnik. Aktivan u nizu međunarodnih i naših komisija, savjeta i radnih grupa za zaštitu čovjekove okoline i prostornog uređenja. Objavio knjigu "Čovjekova okolina - oblici i načini ugrožavanja i zaštite" (1982. godina) i cijeli niz stručnih radova i članaka u Hrvatskoj i inozemstvu. Niz godina radio i na predlaganju i donošenju zakona i propisa iz područja zaštite čovjekove okoline.

Tajnik Društva je mr. ŽELJKO MAKVIĆ, zaposlen u Upravi za vodoprivredu Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede kao republički vodoprivedni inspektor za zaštitu voda. Diplomirao i magistrirao na Gradevinskom fakultetu iz oblasti sanitarno hidrotehnike. Petnaestak godina radio kao projektant u Inženjerskom projektnom zavodu u Zagrebu posebno na rješavanju problema vodoopskrbe i odvodnje gradova i manjih naselja u Hrvatskoj i inozemstvu. Objavljivao stručne radove u "Gradevinaru". Od osnutka aktivan je u Društvu za zaštitu voda, posebno u sekциji za javni rad. Organizator je niza zapaženih stručnih putovanja u zemlji i inozemstvu. Pokretač i urednik glasnika HDZVM.

OSOBA	TELEFON	TELEFAX
PREDSJEDNIK Božidar Stilinović	041-442-804	041-432-526
TAJNIK Željko Makvić	041-610-522/123 041-429-458/dom	041-519-675
PREDSJEDNIŠTVO		
1. Tadija Barun	058-513-878	058-525-891
2. Zdenka Bracun	055-231-523	055-231-523
3. Ivan Domanovac	054-44-255	
4. Dragutin Gereš	041-610-522/242	041-516-844
5. Višnja Hrnić	051-33-333	051-213-948
6. Vesna Kaupa	041-181-632	041-573-445
7. Darko Majer	041-418-479	041-440-008
8. Hrvizija Velešić	041-516-011	041-516-459
IZVRŠNI ODBOR		
1. Nada Černi	041-614-400/2102	041-440-806
2. Zvonimir Hadži	041-611-111	041-514-236
3. Slaven Rački	041-173-111	041-170-033
4. Franjo Vančina	041-433-887	041-421-321
5. Ljubica Vučko	041-516-011	041-516-459
NADZORNJI ODBOR		
1. Ruža Konjević	045-25-123/428	045-25-883
2. Boris Legović	051-203-499	051-203-000
3. Željko Ostojić	041-610-522/129	041-510-137
DELEGATI U EWPCA		
1. Miljenko Belej	041-416-403	041-416-408
2. Željko Tešman	041-610-522/228	041-519-675

SASTANAK VRHOVNIŠTVA HDZVM 11.lipnja 1992.

Neposredno nakon što 2. lipnja izabrano na Skupštini HDZVM, sastalo se cijelo novoizabrano vrhovništvo Društva, u četvrtak, 11. lipnja ove godine. Dnevnim redom bila je predviđena analiza rada Skupštine, međusobno upoznavanje i razdoblja poslova, primopredaja poslova i obveza, razmatranje neposrednih zadataka i druge aktualne teme.

Predsjednik HDZVM prof. dr. Božidar Stilinović pozdravio je prisutne te nakon nekoliko uvodnih riječi vodio sastanak.

Doneseno je niz operativnih odluka i inicijativa važnih za daljnji rad Društva. Navest ćemo one koje su od interesa za svekoliko naše članstvo:

- pokrenuta je inicijativa radi dalnjeg uskladivanja statuta HDZVM sa odredbama novih zakona Republike Hrvatske
- članovi vrhovništva obvezni su iskazati svoje viđenje rada u Društvu
- prijedlog daljnog rada pripremit će za predsjedništvo članovi Izvršnog odbora
- do jeseni se neće organizirati javne manifestacije
- za opunomoćenika predsjednika, kako bi se rasteretio gosp. prof. Stilinović, izabran je Franjo Vančina
- izvršni odbor sastajat će se svaki prvi četvrtak u mjesecu
- administrativne poslove za Društvo obavljat će Snježana Curavić a finansijske Stjepan Jurić. Utvrđeni su uvjeti obavljanja tih poslova
- potrebno je pripremiti prijedloge novog grafičkog identiteta Društva (memorandum, žig itd.)
- finansijsko stanje Društva na dan primopredaje bilo je 382.968,- HRD
- za finansijsko poslovanje u SDK potrebno je registrirati potpise prof. dr. Božidara Stilinovića, Franje Vančine i mr. Željka Makvića
- potrebno je uspostaviti veze s drugim srodnim društvima u Hrvatskoj i van nje
- potrebno je hitno upriličiti razgovore s čelnim ljudima Uprave za vodoprivrede i JVP "Hrvatska vodoprivreda"
- o radu HDZVM potrebno je informirati Ministarstva za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu; za zaštitu okoliša i graditeljstvo te za industriju i energetiku
- slijedeći broj "Žubora" bit će posvećen aktualnim temama. Najavljeni tema o uredaju za pročišćavanje grada Zagreba bit će radi temaljitije pripreme materijala obradena u trećem broju (prosinac 1992. god.)
- pročitano je pismo Ljudevita Tropana potaknuto neočekivanim istupima dr. Marka Branive i Boška Petrika na Skupštini HDZVM

SASTANAK IZVRŠNOG ODBORA 9. SRPNJA 1992. GODINE

Na prvom sastanku izvršnog odbora kome su prisustvovali i delegati HDZVM u EWPCA razgovaralo se, uz ostalo, i o slijedećim temama od interesa za svekoliko članstvo:

- slijedeća sjednica Predsjedništva održat će se tijekom rujna u Rijeci kako bi se rad Društva proširio, posebno na područja uz more
- diskutiralo se o organizaciji rada u Društvu, formiranju sekcija, te posebno o uključivanju zaštite mora u rad HDZVM
- razmatran je prijedlog rada za drugo polugodište
- razmatrane su pripreme za drugi broj "Žubora"
- razmotrane su aktivnosti oko registracije Društva i glasila te sređivanja administracije i popisa članstva
- zaključeno je da je potrebno hitno ispraviti greške u imenu i adresi HDZVM, objavljene u časopisu EWPC, te uredništvu najaviti temu o zaštiti voda u ratu
- u suradnji sa JVP "Hrvatska vodoprivreda" potrebno je izraditi stručni prikaz o problemima zaštite voda u vrijeme rata te ga što prije objaviti u glasilu EWPCA
- potrebno je sačiniti prijedlog aktivnosti HDZVM na svjetskim manifestacijama o zaštiti voda slijedeće godine
- istaknuta je važnost dolaska vodećih stručnjaka EWPCA, te održavanje seminara potkraj godine u Zagrebu
- razmotreno je anonimno pismo vezano uz dogadanja na Skupštini (Ž.M.)

SAVEZ STRUČNIH DRUŠTAVA O VODAMA HRVATSKE

Početkom ove godine pojavila se ideja o združivanju društava i pojedinaca koji se u Hrvatskoj znanstveno ili stručno bave vodama. Najažurniji u ovoj inicijativi i promicanju ideja novog saveza bili su dr. Josip Marušić, dr. Ognjen Bonacci i Ljudevit Tropan. Razlozi za osnivanje saveza mogu se najsažetije objasniti uvažavanjem novih prilika u našoj domovini. Prvo, rat i agresija izazvali su štete i razaranja koja treba što prije sanirati i prići obnovi. Drugo, Hrvatska je stekla međunarodno priznanje pa su tako za stručna društva nastale nove obveze i prava u međunarodnoj zajednici jer su raskinute dosadašnje veze u Jugoslaviji. Treće, savez bi trebao stvoriti uvjete za samostalno funkcioniranje stručnih društava i pojedinaca i u području zakona, propisa i standarda koji moraju biti uskladjeni sa europskim standardima. I četvrto, za nadati se je da bi savez dao poticaj i usmjeravanje kreativnih sposobnosti pojedinaca u obnovi Hrvatske i njenom dalnjem razvoju.

Prvi sastanak 21. siječnja okupio je petnaestak predstavnika stručnih društava i djelatnika JVP "Hrvatska vodoprivreda". Razmotrena je i prihvaćena osnovna inicijativa o osnivanju saveza a predloženo je i da se pokuša izdavati znanstveno - stručni časopis pod imenom "Hrvatske vode". Poseban naglasak dat je na međunarodnim vezama društava i saveza sa međunarodnim organizacijama i programima.

Na slijedećem sastanku inicijativnog odbora, 4. veljače, okupilo se dvadesetak kolega. Nakon višesatnog razgovora sa mnošvom korisnih prijedloga i ideja zaključeno je, uz ostalo, da se oforme tri radne grupe i to za kontakte sa značajnijim republičkim institucijama i poduzećima, za utvrđivanje formalnog pravnog statusa budućeg saveza te za formuliranje ideja o znanstveno - stručnom časopisu. Radna grupa za stručni časopis (Bonacci, Kos i Makvić) ubrzo je razmotrla dvije pristigle ponude. Koristeći iskustva stranih sličnih izdanja izrađen je prijedlog konцепcije novog glasila.

Nakon kraće proljetne stanke uslijedio je 21. srpnja treći sastanak inicijativnog odbora na kojem su razmotrene obavijene aktivnosti. Zaključeno je da u Hrvatskoj postoje tri stručna društva (Hrvatsko društvo za zaštitu voda i mora, Društvo za odvodnjavanje i navodnjavanje

Hrvatske i Hrvatsko društvo za velike brane) što je dovoљno za formiranje saveza. Nova stručna društva mogu se formirati kasnije prema interesu članova i uz pomoć postojećih društava. Istaknuto je da je HDZVM trenutno najbolje organizirano društvo čija iskustva treba koristiti i pri osnivanju saveza i pokretanju časopisa.

U sklopu priprema za izdavanje znanstveno - stručnog časopisa u cijelosti je prihvaćen prijedlog radne grupe te je dopunjeno predlaganjem članova izdavačkog savjeta (Šurlan, Sirac, Tomić, Stilinović, Rupčić, Cigić, Šimunić, Ramljak, Barać, Hatić, Urumović, Kos, Andročec), redakcijskog odbora (Marušić, Bonacci, Gereš, Petrićec, Margeta, Tedeschi, Mayer, Daničić, Petraš), glavnog urednika (Vodička), tajnika redakcije (Tropan) i osobe zadužene za marketing (Makvić). Upućen je poziv autorima da se svojim radovima uključe u prvi broj.

Smatramo da inicijativu za osnivanje Saveza stručnih društava iz područja vodoprivrednih djelatnosti u Hrvatskoj treba u svakom pogledu podržati jer je višestruko korisna, kako za HDZVM i druga društva u cijelini, tako i za svakog njegovog člana pojedinačno. Pozivamo naše članove da se svojim prijedlozima uključe u rad inicijativnog odbora. Posebno bismo cijenili znanstvene ili stručne radeve koji bi se tiskali u "Hrvatskim vodama". Time bi se afirmirao ne samo autor, nego i naše društvo te zaštita voda i mora u cijelini. Molimo da se telefonom povežete sa nekim od članova redakcije radi preciznijeg dogovora.

Sumnje da će "Žubor" i planirane "Hrvatske vode" medusobno konkurirati potpuno su izlišne jer se radi o dva različita izdanja. Naše glasilo donosi stručne napise o zaštiti voda i mora, vijesti iz rada HDZVM te druge teme vezane uz naše preokupacije. U tri broja godišnje predvidamo objaviti tridesetak stručnih naslova vezanih uz zaštitu voda. "Hrvatske vode" trebale bi objavljivati znanstvene i stručne radeve iz svih grana teoretskih i praktičkih znanosti te gospodarstva vezanih uz vode. Tu je, dakle, zaštita voda vjerojatno tek deseti dio celine. Napisima iz rada HDZVM ovdje ne bi bilo mjesto jer ne zanimaju sve čitaocu. Obratno, dio naših čitalaca vjerojatno nije zainteresiran za znanstvene napise i teme iz drugih područja. (Ž.M.)

DRUGI O NAMA

"Žubor" nas je zbilja iznenadio, iz više razloga. Prvenstveno zato što iznenaduje stručna publikacija koja počinje izlaziti u ratno vrijeme, a posebno zato što se radi o zanimljivom i u svakome pogledu kvalitetnom časopisu..."

Ove riječi iz pera našeg uglednog novinara i dobrog poznavaoce ekološke problematike Željka Bukše objavljene su u "Novom Vjesniku" od četvrtka 11. lipnja ove godine. One nam svima koji smo radili na prvom broju, a posebice meni osobno kao glavnem i odgovornom uredniku, mnogo znače. Izrekao ih je profesionalac, osoba koja poznaje tajne novinarskog umijeća. Dobili smo ih mi, amateri, koji smo imali ogromnu dobru volju i želju te samo intuiciju kako se ureduje časopis. Moramo spomenuti da nam je u završnoj grafičkoj obradi pomoglo privatno poduzeće "Press-trade" čiji je direktor gosp. Hrvoje Prćić, također profesionalni novinar "Vjesnikove" kuće. U nastavku svog prikaza objavljenog u prilogu "Odiseja 2000" gosp. Bukša prikazuje teme prvog broja. Posebno je zanimljivo da je ovaj nadasve pohvalni prikaz objavljen upravo na dan osnivačkog sastanka vrhovništva Društva što praznovjerni trebaju shvatiti kao odličan znak za naš budući rad.

Drugi, također vrlo pozitivni prikaz "Žubora" objavljen je u "Zagrebačkoj vodoprivredi" broj 42 od srpnja 1992. godine. Kao posebnu vrijednost spomenuti su i vedriji dodaci časopisa kojima smo pokušali odagnati poslovičnu monotoniju stručnih izdanja.

Da je "Žubor" glasno zažuborio i kod "velikih" listova dokazuje i članak objavljen u "Vikendu" broj 1257 od 7. 8. 1992. godine. Iz našeg glasila prenesen je veći dio razgovora sa gosp. Stjepanom Bušićem o stradanjima Vukovara i Slavonije. Našu radost pomutila je izvjesna improvizacija jer je dio teksta naknadno izmišljen i ne nalazi se u našem izvorniku a naslov "Suze bistre rijeke" posuden je iz drugog članka.

Dio kritika i sugestija dobili smo i usmeno od naših članova i čitalaca. Manje više svi su bili iznenadeni, da ne kažem pozitivno šokirani, prvim brojem. Primjedbe se uglavnom odnose na zbijenost tekstova čega smo svjesni i sami jer smo imali oko 115 kartica aktualnih rukopisa i bilo nam je žao bilo što izostaviti. Uvažavamo i primjedbu da bi prvo trebalo tiskati stručne teme a potom napise iz rada Društva. Za obrnuti redoslijed odlučili smo se prvenstveno zbog dvije "udarne" vijesti s kojima smo željeli započeti prvi broj. Podsećamo, to je bilo priznanje našeg Društva u EWPCA i visoka europska nagrada našem predsjedniku.

Kako smo počeli sa najboljom kritikom jednog znalca tako ćemo završiti sa najlošijom kritikom jednog neznanca. Jedan kolega, ostavimo ga bez imena za njegovo dobro, samo je rekao, citiram "Kakve ti gluposti ovdje pišeš...". Nećemo postavljati nagradno pitanje iako vjerujemo da biste vrlo brzo pogodili njegovo prezime, a ime je ionako najčešće spominjano ime na ovim stranicama. (Ž.M.)

ČETIRI ADMINISTRATIVNE ALI VRLO VAŽNE VIJESTI

7. srpnja 1992.

MINISTARSTVO PROSVJETE, KULTURE I ŠPORTA dalo je 7. srpnja 1992. godine mišljenje da se stručno glasilo našeg društva "Zubor" smatra proizvodom iz članka 19. točka 4. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga, te se na njega ne plaća porez na promet.

15. srpnja 1992.

MINISTARSTVO INFORMIRANJA izdalo je potvrdu o prijavi novina ili druge periodike našem Društvu. Naš "Zubor" ubilježen je u Ministarstvu informiranja pod brojem 112.

23. srpnja 1992.

MINISTARSTVO PRAVOSUĐA I UPRAVE donijelo je 23. srpnja 1992. godine rješenje, kojim se odobrava izmjena naziva Društva za zaštitu voda Hrvatske tako da novi naziv glasi "Hrvatsko društvo za zaštitu voda i mora". Odobren je upis izmijena osoba ovlaštenih za zastupanje tako da su novi ovlaštenici - Božidar Stilinović, predsjednik Društva - Franjo Vančina, član Predsjedništva Društva - Željko Makvić, tajnik Društva.

lipanj, kolovož 1992.

JVP "HRVATSKA VODOPRIVREDA" odlukom od sredine lipnja 1992. godine odobrila je isplatu dinarske protutrošnjednosti od 1.500 DEM u korist našeg Društva radi uplate članarine u EWPCA te pretplate za časopis EWPC za ovu godinu. Ova sredstva doznačena su nam u srpnju. Privatno poduzeće "IVAKEM" iz Ivaničkog Grada izvršilo je za nas deviznu uplatu bez posebne provizije. Tako smo ove dvije najvažnije obvezе prema Europi riješili prije nego prošle godine. ZAHVALJUJEMO SVIMA KOJI SU NAM POMOGLI!

ČASOPIS EWPC

European Water Pollution Control predstavlja službenu publikaciju - časopis Europskog društva za zaštitu voda (EWPCA) te počinje sa izlaženjem od siječnja 1991. godine, šest puta godišnje. Uredivačku politiku, sadržaj časopisa vodi i organizira Europski istraživački odbor, a uključuje predstavnike svih članica Europske asocijacije.

Sve aktualnosti na području zaštite voda, znanstvenoistraživački radovi iz područja pročišćavanja otpadnih voda, sistema odvodnje, monitoringa i kontrola vodnih resursa, uredbe i zakonski propisi iz područja zaštite voda neke su od značajnijih tema iz djelatnosti ovog časopisa. Uz gore navedeno časopis donosi aktualne informacije o budućim znanstvenim skupovima i konferencijama, stručnoj literaturi i ostalim novostima iz ove problematike.

Časopis ima format A/4, četverobojni omot i 64 stranice u dvije (crna i plava) ili jednoj (crna) boji, na finom papiru, uz atraktivan i vrlo pregleđan prelom.

U nastavku navodimo naslove radova objavljenih prošle godine.

BROJ 1, siječanj 1991. godine

- "Korištenje i upravljanje rijekom Rajnom u prošlosti, danas i u budućnosti" (W. Van der Kleij, R.H.Dekker, H. Kersten, J.A.W.de Wit)
- "Razvoj na području pročišćavanja otpadnih voda sa aspekta uklanjanja hranjivih tvari" (P. Harremoës, E. Bundgaard, M. Henze)
- "Čista proizvodnja - nazučinkoviti pristup postizanju kvalitete voda" (D. Huisingsh, L. W. Baas)
- "Poboljšanje kvalitete voda eutrofiziranih jezera u Švicarskoj" (B. Jost, P. Leumann, P. Liechti, P. Stadelmann)
- "Stanje i zaštita voda na području Madarske" (L. Somlyody, B. Hock)

BROJ 2, ožujak 1991. godine

- "Ekotoksikologija, efektivan način za praćenje i utjecaj na kvalitetu voda" (M. A. van der Gaag)

- "Uredbe i propisi - tretman i dispozicija mušja iz otpadnih voda

- "Nizozemska" (A. H. Dirkzwager)

- "Rekonstrukcija i obnova kanalizacionih cjevi u Francuskoj" (J. L. Cochard)

- "Poboljšanje kvalitete priobalnih voda na području Mediterana /pojas Marseilles-talijanska granica u periodu 1980.-1990. godine/" (P. Michelet)

- "Uredaj za tretman otpadnog mulja - Brad Marsielle, prva iskustva" (J.M.Rovel)

- "Prijedlog smjernica EZ-a za tretman komunalnih otpadnih voda - primjena i financijski aspekti u Portugalu" (M. H. Marecos do Monte, J. R. Bicudo)

BROJ 3, svibanj 1991. godine

- "Nitritifikacija u otpadnim vodama sa niskim tamponskim kapacitetom" (B. Teichgräber)

- "Formiranje kriterija i standarda za kvalitet voda i taloga u Nizozemskoj

- praktični pristup ekotoksikologiji" (M.A.van der Gaag, P.B.M.Stortelder, L.A.van der Kooij, W.A.Bruggeman)

- "Korištenje vodnih snaga i resursa te zaštita voda u Švicarskoj" (B. Jost)

- "Utjecaji na zakonodavstvo i strategiju vodo-privrede Madarske" (K. Karaszi)

- "Problematika zagadenja podzemnih voda u Poljskoj" (M.Nawalany)

- "Stanje i zaštita voda u Sovjetskom Savezu 1988. godine"

BROJ 4, srpanj 1991. godine

- "Postizanje strožijih kriterija za izvanredna zagadenja površinskih voda i okoliša" (J. Blok, F. A. M.van Baardwijk)

- "Efekti na organske tvari i nitrate, prilikom uklanjanja fosfora biološkim putem iz otpadnih voda" (S.Ghekiere, H.Bruynooghe, H. Verachert)

- "Uloga miješanja u biološkim procesima - pravilni načini projektiranja anoksičnih zona s obzirom na način miješanja" (S.Rissler)

- "Francusko zakonodavstvo voda: Djelovanje voda" (J. C. Noël)

- "Upravljanje i kontrola vodnih resursa te zaštita voda od zagadenja" /primjer iz Republike Njemačke/ (K.Bucksteeg)

- "Upravljanje i kontrola vodnih resursa te zaštita voda od zagadenja u Velikoj Britaniji" (M. R. Dyer)

- "Nivoi koncentracije i uklanjanja pozitivno nabijenih čestica na uredajima za pročišćavanje otpadnih voda grada Madrida (J.Sanchez Leal, J. Ribosa, J.J.Gonzales, M.T.Garcia)

BROJ 5, rujan 1991. godine

- "Projekt brane na rijeci Gabčík - Nagymaros" (I.Vagás)

- "Kvaliteta podzemnih voda u dolini Dunava nizvodno od Bratislave" (I.Mucha, E.Paulikova)

- "Da li postoji budućnost za podzemne vode?" (P.Douard)

- "Prema efikasnom i racionalnom upravljanju vodama - projekt izgleda voda - integrirano upravljanje, monitoring i istraživanje" (B.J.E.ter Brirk, J.H.Woudstra)

- "Upravljanje vodnim resursima i zaštita voda od zagadenja u Nizozemskoj" (J.J.Cappon)

- "Utvrđivanje organoklorinskih pesticida iz uzorka vode plinskim kromatografom" iz "La plana de Castellon - područje Španjolske" (F. Hernandez, I. Morell, J. Beltran, J. V. Sancho)

BROJ 6, studeni 1991. godine

- "Tretman procesnih otpadnih voda iz prerađe krumpira u hladnim klimatskim uvjetima

koristeći aertrajne lagume kombinirane s taloženjem" (B.Rusten, A.Lundar, B.Paulsrud, L.Thune)

- "Ukupne količine otpadnih tvari sa kanalizacionih preljeva te uredaja za pročišćavanje" (A. Durchschlag, L. Härtel, P. Hartwig, M. Kaselow, D. Kollatsch, R. Otterpohl, G.S chwentner)

- "Korozija betona u pojedinačnim sepičkim objektima" (D. Derangere, C. Cochet)

- "Upravljanje i korištenje voda u Grand-Duchy / Luxemburg/" (P. Hansen)

- "Upravljanje voda u Austriji" (H.Fleck-seder)

- "Industrijsko filtriranje pitkih voda - zagadivanje pjeska u brzim pješčanim filterima" - "Nocardie cvijeća u slabo dehidriranim vodama" (R.Marin Galvin)

- "Jednostavan model za vrednovanje prisustva mikrozagadivača u vodnim sistemima" (Th.E.M.ten Hulscher, W.A.Bruggeman, M.P.J.M.Kroot)

HDZV je pretplaćeno na časopis EWPC (popularno zvan European po ugledu na znatno poznatijeg imenjaka). Svi brojevi iz 1991. godine, kao i prvi iz ove godine, nalaze se u našoj arhivi, te ih članovi mogu koristiti. Kako su članci u Europeanu autorski zaštićeni ne možemo ih za vas kopirati ili prevoditi bez posebnog odobrenja. Zainteresirane stoga pozivamo da nam se jave radi dogovora o korištenju lista u prostorijama Društva ili posudbe pojedinih brojeva.

Priredio Miljenko Belaj, dipl. ing. grad.

CJENIK O GLASNOG PROSTORA

Ekonomska propaganda u glasniku prvenstveno je namijenjena proizvodima i uslugama koji su u službi zaštite voda.

Cijena oglasa :

- stranica B5 (24x16 cm.)
- 1/2 stranice B5
- 1/4 stranice B5

100 DEM

50 DEM

25 DEM

Obračun se obavlja u HRD po službenom srednjem tečaju na dan uplate. Kolektivni članovi Društva imaju popust 30 posto. U slučaju oglašavanja u tri ili više brojeva odobravamo popust 30 posto. Kolektivni članovi u ovome slučaju imaju ukupni popust od 50 posto.

KALENDAR DOGAĐANJA

IV. TROMJESEČJE 1992. GODINE

L I S T O P A D

Četvrtak, 8.10.	- Zagreb	- Sastanak Izvršnog odbora HDZVM
Četvrtak, 15.10.	- Rijeka	- Sastanak Vrhovništva HDZVM; prikaz zaštite voda rafinerije u Uručju
Utork, 20.10.	- Virovitica	- Tribina o odvođnji grada i radu uređaja za pročišćavanje, razgled uređaja u vrijeme kampanje
Utork, 27.10.	- Zagreb	- Prezentacija aktivnosti "Plive" na zaštiti voda voditelj Slaven Rački

S T U D E N I

Četvrtak, 5.11.	- Zagreb	- Sastanak Izvršnog odbora HDZVM
Ponedjeljak, 16.11. - petak, 20.11.	- Italija	- stručno putovanje (Milano, Venecija, Trst)
Utork, 24.11.	- Zagreb	- Rasprava o ulozi i mjestu zaštite voda danas voditelj Franjo Vancina
Studen / prosinac	- Zagreb	- jednodnevni seminar predavača i gostiju iz EWPCA (teme i datum naknadno)

P R O S I N A C

Četvrtak, 3.12.	- Zagreb	- Sastanak Izvršnog odbora HDZVM
Utork, 8.12.	- Garešnica	- Stručni razgled uređaja za pripremu pitke vode, uređaja za pročišćavanje otpadnih voda i deponija tehnoloških otpadaka
Utork, 15.12.	- Zagreb	- Predavanje "Brodom od Crnog mora do Beče" limnološka istraživanja u okviru ekspedicije IAD predavač prof. dr. Božidar Stilinović
Prosinac 92. siječanj 93.	- Zagreb	- Prezentacija aktivnosti vezanih uz realizaciju uređaja za pročišćavanje otpadnih voda grada Zagreba voditelj mr. Ivan Višić (raspored i datum naknadno)

INFORMACIJA O SAVJETOVANJU OSNOVE STRATEGIJE ZAŠTITE VODA I MORA OD ZAGAĐIVANJA

Bitni element dugoročne politike razvoja našeg društva zaštita je čovjekove okoline, odnosno, u užem smislu, zaštita voda i mora.

Stoga se po prvi put u Republici Hrvatskoj organizira značajno stručno-znanstveno savjetovanje na temu "OSNOVE STRATEGIJE ZAŠTITE VODA I MORA OD ZAGAĐIVANJA". Organizatori Savjetovanja su Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Hrvatske - Uprava za vodoprivredu i Javno vodoprivredno poduzeće "Hrvatska vodoprivreda".

Realizacija savjetovanja povjerena je EKO INVESTU iz Zagreba. Savjetovanje će se održati tijekom veljače 1993. godine u Opatiji.

Cilj je ovog Savjetovanja da se svestrano i temeljito razmotri problematika zaštite voda i mora od zagadivanja u Republici Hrvatskoj, što će omogućiti usvajanje glavnih pravaca strategije zaštite voda i mora u svezi kojih valja postići suglasnost svih sudionika.

Savjetovanje o toj temi potrebno je iz više razloga. Ponajprije, priznanje Republike Hrvatske i očekivani ulazak u Europsku zajednicu obvezuje nas da prilagodimo svoje propise i programe europskim zakonodavnim normama. Među njima posebno su značajni propisi iz područja zaštite voda od zagadivanja. Izrada i primjena tih propisa stavlja u prvi plan strategiju radi provođenja prilagodbe i zaštite voda u sljedećem razdoblju. Nadalje, ne smiju se zaboraviti ratne (ne)prilike u Hrvatskoj i sve posljedice koje iz toga proizilaze, a što se odražava i na stanje voda. Stoga će se ovo savjetovanje baviti stanjem kvalitete voda i utvrditi mјere za sanaciju nastalih zagadenja i degradacija. Valja znati da je zaštita voda od zagadivanja trajna tema s kojom se uz vodoprivredna poduzeća i ustanove trebaju ozbiljno pozabaviti (i uključiti u program Savjetovanja) i druge institucije i svi drugi čija djelatnost utječe na kvalitetu voda u pozitivnom ili negativnom smislu. Savjetovanje o vodama i moru omogućilo bi stručnjacima koji se bave problematikom voda da najkvalitetnije iznesu svoja stajališta o zaštiti voda i mora te prošire znanstvena uvjerenja i kriterije o toj temi. To je od velikog značaja posebice danas kada vodu koristimo u sve većim količinama, pa je treba sve više štititi od raznih oblika zagadenja. Nije riječ o nekom užem ekološkom pitanju, već o pitanju opstojnosti zdravog života čovjeka i njegovog okoliša. Narušavanje tog sustava može imati teške posljedice za generacije koje dolaze. Zato znanstveno kritično elaboriranje na savjetovanju o kompleksnosti voda ima veliko značenje za ljepše nam i bolje sutra.

Spomenimo na kraju da je Savjetovanje profilirano po tematskim područjima: Osnove zaštite voda i mora od zagadivanja, Gospodarski pristup zaštiti voda, Materijalna osnova zaštite voda i Zakonodavni pristup. Za spomenuta tematska područja imenovani su koordinatori koji će zajedno s autorima tema profilirati pojedina tematska područja i ujedno pripremiti završni dokument savjetovanja.

Za sve informacije molimo Vas da se obratite na adresu:

UPRAVA ZA VODOPRIVREDU
41000 Zagreb, Avenija Vukovar 220,
za dipl. ing. Željka Ostojića,
ili telefaxom na br. 510 - 137,
te kod EKO INVESTA (Branka Jakopinec)
na tel. 682 - 572 od 8 do 11 sati.

PISMA ČITALACA

Vjerujemo da svaki urednik želi što više pisama svojih čitalaca. Tako se može potvrditi izbor tema, postavljene dileme, započete akcije...Kako razraditi slijedeće izdanje ako se ne zna kako je prihvaćeno prethodno?

Zbog svega toga vaš je urednik pred velikom nedoumicom. Primili smo naime samo tri vaša pisma. Unatoč svim pozivima (da ne kažem vapajima) na suradnju, unatoč nagradnom natječaju i top-listi, samo su se tri čitaoca odvajšila i prihvatile naše "izazove". Podimo redom...

Gđa. Branka Demazi iz Zagreba javila nam se odmah poslije naše emisije na valovima radio postaje Sljeme. Navodimo dio njenog pisma: " U potpunosti podržavam sva vaša nastojanja i aktivnosti koje su u toku i na koja se pripremate i želim da one vremenom dospiju i do najšireg sloja stanovništva i uspiju utjecati na promjenu njihovih životnih navika". Hvala na podršci, i mi mislimo tako!

Gosp. Jerko Bauer iz Zagreba, naš dugogodišnji član, obratio nam se sa poduzim pismom u kojem je iznio niz svojih iskustava i nastojanja na zaštiti voda. Zanimljivo je mišljene gosp. Bauera objavljeno još 1936. godine: " Voda je tako važan uvjet za život da se o tome ni ne govori. Možda je upravo zato gospodarenje vodom toliko zamoreneno ". Ocjenu današnje aktualnosti ovih riječi ostavljamo našim čitaocima.

Društvo čitalaca iz Rijeke, tako je potpisano pismo sa dvanaestak prijedloga i asocijacija za naš natječaj. Svi prijedlozi manje-više vezani su uz opće ljudske dileme ili uz našu ratnu stvarnost. Zaštita voda zaboravljena je i ovdje. Spomenimo ovdje i neke "kuloarske" i usmene prijedloge koji su na temu noja nastali nakon Skupštine ali mislimo da je bolje da ih ovdje ne preciziramo.

I to je sve! Računamo da je prvi broj vidjelo oko dvije tisuće čitalaca. Uzimajući u obzir i ljetnu "fjaku", i sve puno važnije svakodnevne brige, ipak nikako nismo zadovoljni vašim odzivom! Preostaje nam jedino da ukinemo top-listu i nagradni natječaj. Ili da nademo jako bogatog sponzora pa da prva nagrada bude recimo put na Havaje. Tada bi vjerojatno bilo više odgovora ali je to i slaba utjeha za urednika koji zanimanje za svoj časopis postiže ovako profanim mamiljenjem čitalaca.

UVODIMO DEŽURNI TELEFON !

NAZOVITE PONEDJELJKOM PRIJE PODNE TELEFONSKI BROJ

041/61-05- 22/KUĆNI 123 I

- PITAJTE SVE ŠTO VAS ZANIMA ILI BRINE

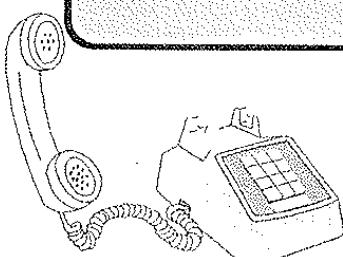
- KRITIZIRAJTE NAS DA BISMOS POSTALI SAVRŠENI

- IZNESITE SVOJE MISLJENJE, PRIJEDLOGE, NEDOUMICE

POMOĆI ĆEMO VAM - POTRAJTI ODGOVORE OD STRUČNIH I

MJERODAVNIH OSOBA - USMJERITI VAS NA PRAVE ADRESE

!!! OČEKUJEMO VAŠ ZOV PONEDJELJKOM !!!

ČLANARINA HDZVM

POJEDINCI

Članarina za 1992. godinu za pojedinca iznosi 500 HRD. Učlanjenjem pojedinac ostvaruje sva prava i obaveze prema Statutu i ostalim aktima HDZVM te BESPLATNO prima glasilo društva i ostalu poštu (informacije, pozive na sastanke, predavanja, putovanja itd., EPP materijale sponzora i sl.).

KOLEKTIVI

Članarina za 1992. godinu za kolektive iznosi minimalno 20.000 HRD. HDZVM se unaprijed zahvaljuje za svaki uvećani iznos kolektivne članarine. Cijenit ćemo ga kao znak posebne brige za zaštitu voda i pomoći u radu Društva. Putem glasila objavit ćemo imena kolektiva i iznose koji su uplaćeni. Posebno ćemo obznaniti za što su sredstva iskorištena. Kolektivi-članovi imaju sva prava i obaveze prema Statutu i ostalim aktima HDZVM kao i pojedinci, a posebno su pozvani da sudjeluju u radu upravnih organa, sekcija i aktivna Društva.

- Glasilo Društva primaju besplatno te sami odreduju broj primjeraka koji im je potreban (najviše 5)
- Primaju također svu poštu HDZVM kao i članovi pojedinci
- Imaju popust 30 % prilikom oglašavanja u glasilu
- Imaju popust 30 % na cijenu jednodnevnih izleta u organizaciji HDZVM za jednu osobu
- Imaju popust 5 % na cijenu stručnih putovanja u inozemstvo za jednu osobu.
- Imaju popust 10 % na cijene kotizacija stručnih skupova u organizaciji HDZVM
- Imaju posebne popuste u svim marketinškim aktivnostima prilikom manifestacija u organizaciji HDZVM

Molimo sve zainteresirane da popune upisnicu koja je priložena i u ovom broju glasila te nam je pošalju poštom ili faksom. Članarina se uplaćuje na ţiro-račun 30101-678-48300 sa obveznom naznakom svrhe (članarina za 1992. godinu) i točnom adresom člana.

Za sve detaljnije informacije o preplati ili učlanjenju u HDZVM molimo da nam se izravno obratite pismom, faxom ili telefonom (041-610-522).

POSEBAN SAVJET POJEDINCIMA

Uplatom 500 HRD kao članarine riješili ste sve Vaše dileme. Ostvarit ćete sva prava, dobiti glasilo i svu poštu. Zar je to veliki iznos ako Vas imalo zanima zaštita voda?

PRETPLATA

Cijena ovome broju je 500 HRD. Za članove HDZVM glasilo je besplatno. Preplata za pojedince za 1992. godinu iznosi 500 HRD. Preplata za pojedince iz inozemstva iznosi 1000 HRD. Preplata za kolektive za 1992. godinu iznosi 1000 HRD. Za kolektive koji se preplate na više od 5 primjeraka, te za škole odobravamo popust od 20 posto.

Preplata se uplaćuje na ţiro-račun 30101 - 678 - 48300. Molimo da naznačite svrhu uplate (preplata na glasilo HDZVM za 1992.god.) te točnu adresu na koju ćemo Vam poslati glasilo. Tijekom ove godine planiramo izdavanje ukupno tri broja glasila.

Kopacki 61